

Sodno ugotovljena kriminaliteta polnoletnih oseb v SFR Jugoslaviji (1953–1965)

Boris Uderman, dipl. pravnik, višji strokovni sodelavec inštituta za kriminologijo pri pravni fakulteti v Ljubljani

Uvodne metodološke pripombe

Namen tega sestavka je prikazati obseg, dinamiko in strukturo kriminalitete polnoletnih oseb v naši državi, kakor tudi nekatere vzroke, ki so vplivali na njeno gibanje v obdobju od leta 1953 do 1965. Za podlago prikaza so vzeti statistični podatki kazensko sodne statistike za navedena leta; podatki so razčlenjeni po socialističnih republikah, da bi lahko ugotovili, kakšni so razločki med njimi.

Sestavek torej analizira vse polnoletne osebe, ki so bile s sodbo sodišča splošne pristojnosti pravnomočno obsojene, kakor tudi polnoletne osebe, zoper katere je bil pravnomočno izrečen sodni opomin ali vzgojni ukrep. Obsojene polnoletne osebe so razvrščene po tistem kaznivem dejanju, za katero je bila s sodbo izrečena najhujša kazen, pri več enako odmerjenih kaznih pa po tistem kaznivem dejanju, za katero je bila zagrožena najhujša kazen.¹

Po tem merilu so razvrščene vse polnoletne obsojene osebe po poglavjih kazenskega zakonika, pri številčno pogostnejših kaznivih dejanjih pa tudi po teh. Podatki so vzeti iz originalnega gradiva zveznega zavoda za statistiko.

Številčni in grafični prikazi obsojenih oseb po poglavjih kazenskega zakonika ali po posameznih, pogostnejših kaznivih dejanjih so podani v primerih, ko so bila števila dovolj velika tudi za izračunavanje kriminalitetnih števil. Sicer pa so navedena le odstotna razmerja v besedni analizi. Za grafično ponazoritev gibanja kriminalitete so uporabljeni kriminalitetna števila, izračunana na 100 000 polnoletnih prebivalcev, s čimer je bil izločen vpliv sprememb v gibanju prebivalstva. V grafikonih so označena leta po družbenih, ekonomskih ali zakonodajnih spremembah z dobro vidno debelejšo navpično črto. Z debelejšo črto so v grafikoni po republikah vrisane tudi krivulje zveznih poprečij. Prav tako so v tabelah podprtani številčni podatki prelomnih let. Za podlago pri izračunavanju kriminalitetnih števil so vzeti podatki o prebivalstvu po starostnih skupinah in republikah, ki jih je za naš inštitut v ta namen izdelal inštitut za demografijo v Beogradu.

¹ Definicija je vzeta v izvlečku iz brošure »Metodološki materiali br. 111« zveznega zavoda za statistiko.

V analizi skupne kriminalitete polnoletnih obsojenih oseb so uporabljeni tudi podatki zveznega javnega tožilstva, in sicer o gibanju števila osumljenih in obtoženih oseb za vso državo, brez razčlenitve po republikah. Ti podatki so uporabljeni za primerjavo z gibanjem števila polnoletnih obsojenih oseb z namenom, da bi ugotovili, ali so kakšni razločki v splošnem trendu skupne kriminalitete med temi tremi kazensko procesno pravno različnimi populacijami.

Kriminaliteta polnoletnih oseb po poglavjih kazenskega zakonika

Polnoletni obsojenci so v trinajstletni časovni vrsti razčlenjeni le po poglavjih kazenskega zakonika, ki so v strukturi kaznivih dejanj številčno pomembnejša. Zato je prikazana tukaj skupna absolutna in relativna kriminaliteta, kakor tudi njena struktura po vseh poglavjih kazenskega zakonika in po republikah. Glede na to, da so nastale v tem obdobju v nekaterih poglavjih kazenskega zakonika zelo pomembne spremembe, je prikazana struktura obsojencev po poglavjih kazenskega zakonika in po republikah primerjalno, tj. posebej za obdobje veljavnosti kazenskega zakonika iz leta 1951 (1953–1959) in posebej za obdobje po sprejetju novele kazenskega zakonika (1960–1965). Zaradi boljše preglednosti so izračunana ustrezna poprečja za primerjalni obdobji, ki dajeta takole podobo:

Tabela 1. Poprečja absolutne in relativne kriminalitete po republikah

Republika	Število polnoletnih obsojencev za vsa kazniva dejanja	Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev na 100 000 polnoletnih prebivalcev	
		φ 1953/59	φ 1960/65
SFRJ	123 596	115 829	1092
Bosna in Hercegovina	16 244	15 617	956
Črna gora	2 212	1 876	856
Hrvatska	31 042	29 351	1131
Makedonija	5 311	6 298	696
Slovenija	13 766	10 090	1318
Srbija	55 021	52 597	1142
			1023

Skupna kriminaliteta polnoletnih obsojencev, tako absolutna kot relativna, se je v obdobju po uveljavitvi novele kazenskega zakonika močno zmanjšala v vseh republikah, razen v Makedoniji, kjer se je močno zvečala. Najbolj se je zmanjšala absolutna in relativna kriminaliteta polnoletnih oseb v Sloveniji.

Primerjavo sprememb poprečne strukture polnoletnih obsojenih oseb po poglavjih kazenskega zakonika med obema obdobjema po republikah prikazuje preglednica, v kateri so navedena struktturna odstotna razmerja:

Tabela 2. Struktura poprečij po vrstah kaznivih dejanj in republikah

Struktura poprečij v % za kazniva dejanja zoper:

Republika	ljudstvo in državo		življenje in telo		svoboščine in pravice državljanov		čast in dobro ime	
	53/59	60/65	53/59	60/65	53/59	60/65	53/59	60/65
SFRJ	0,6	0,2	23,1	25,8	1,8	2,2	23,3	27,6
Bosna in Hercegovina	1,2	0,3	27,6	35,0	1,6	1,9	18,5	20,4
Črna gora	0,5	0,2	19,6	19,5	1,4	1,5	25,3	26,7
Hrvatska	0,5	0,2	22,7	26,9	1,7	2,3	24,3	24,5
Makedonija	0,7	0,4	26,3	26,8	3,0	5,0	19,7	25,9
Slovenija	0,3	0,1	19,4	21,3	1,4	1,4	13,5	11,3
Srbija	0,5	0,1	22,7	23,4	1,8	2,1	27,1	34,8

Struktura poprečij v % za kazniva dejanja zoper:

Republika	zakon in družino		narodno gospodarstvo		družbeno in zasebno premoženje		splošno varnost ljudi in premoženja	
	53/59	60/65	53/59	60/65	53/59	60/65	53/59	60/65
SFRJ	1,5	2,3	9,6	6,6	21,6	20,1	2,4	5,9
Bosna in Hercegovina	1,4	1,7	10,2	10,8	21,3	14,7	1,9	5,0
Črna gora	1,0	1,3	19,2	21,7	15,6	13,2	2,6	5,6
Hrvatska	1,1	1,7	8,9	5,8	23,6	23,0	2,7	7,3
Makedonija	1,2	1,9	14,8	8,3	14,1	14,2	2,2	5,1
Slovenija	1,5	2,4	8,5	5,9	26,9	30,7	6,1	14,6
Srbija	1,0	2,8	9,3	5,3	20,2	19,1	1,4	3,7

Republika	javni red in pravni promet		uradno dolžnost		druga kazniva dejanja	
	53/59	60/65	53/59	60/65	53/59	60/65
SFRJ	8,8	4,0	6,0	4,2	1,3	1,1
Bosna in Hercegovina	7,2	4,3	6,9	4,7	2,2	1,2
Črna gora	9,5	5,7	4,8	3,9	0,5	0,7
Hrvatska	8,3	3,5	5,1	3,8	0,9	1,0
Makedonija	8,2	5,4	8,4	5,1	1,4	1,9
Slovenija	16,3	5,7	4,7	4,8	1,4	1,8
Srbija	7,7	3,7	6,3	3,9	1,2	1,1

Struktura kaznivih dejanj se je med obema obdobjema sicer močno spremenila v vseh republikah, vendar so kljub spremembam ostale nekatere značilnosti, ki so tipične za

vsako republiko. Gre namreč za sorazmerno najmočnejšo pogostnost naštetih kaznivih dejanj v strukturi kriminalitev po republikah; po velikosti deležev je takole:

Tabela 3. Največji poprečni deleži po vrstah kaznivih dejanj in republikah

Kazniva dejanja zoper	Obdobje 1953—1959		Obdobje 1960—1965	
	republika	dlež v %	republika	dlež v %
življenje in telo	Bosna in Hercegovina	27,6	Bosna in Hercegovina	35,0
čast in dobro ime	Srbija	27,1	Srbija	34,8
družb. in zaseb. premož.	Slovenija	26,9	Slovenija	30,7
narodno gospodarstvo	Črna gora	19,2	Črna gora	21,7
javni red in pravni promet	Slovenija	16,3	Slovenija, Črna gora	5,7
uradno dolžnost	Makedonija	8,4	Makedonija	5,1
splošno varnost ljudi in				
premoženja	Slovenija	6,1	Slovenija	14,6
svobodo in pravice državljanov	Makedonija	3,0	Makedonija	5,0
drugo	Bosna in Hercegovina	2,2	Makedonija	1,9
zakon in družino	Srbija	1,2	Srbija	2,8
ljudstvo in državo	Bosna in Hercegovina	1,2	Makedonija	0,4

Pri vseh naštetih kaznivih dejanjih se v večini primerov zaporedje republik z relativno največjimi deleži v obeh opazovanih obdobjih ni spremenilo, pa še tam, kjer se je, gre le za manj pomembne deleže. Pri tem je značilno, da so se deleži tistih kaznivih dejanj, ki so za posamezne republike najbolj tipična, povsod zvečali, razen deležev kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in zoper ljudstvo in državo v Makedoniji.

1. Kazniva dejanja zoper ljudstvo in državo

Število obsojenih zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo se je v vsem obdobju nenehno zmanjševalo, tako da je doseglo v letu 1965 v zveznem poprečju komaj 0,1 % skupne kriminalitete nasproti 1,1 % v letu 1953. Med republikami izstopa z nadpoprečnim številom obsojencev do leta 1960 republika Bosna in Hercegovina, po tem obdobju pa Makedonija, medtem ko je v drugih republikah raven te kriminalitete približno enaka.

Na zmanjšanje števila obsojencev zaradi teh kaznivih dejanj so vplivali predvsem tisti dejavniki: stabilizacija naše državne in družbenе ureditve, popuščanje mednarodne napetosti (predvsem sprememba stališča držav vzhodnega bloka do naše države), likvidacija

vohunskih in diverzantskih skupin, ki so jih bili pošiljali v našo državo iz tujine, in napred tudi zakon o amnestiji iz leta 1962, ki ustavlja pregon kaznivih dejanj, storjenih med vojno in po njej, zoper osebe, ki niso bile organizatorji, iniciatorji, zapovedovalci, in zoper pripadnike narodnostnih manjšin, ki so bili v sovražnih formacijah in prebivajo v tujini. Zaradi navedenih vplivov se je spremeniila tudi struktura kaznivih dejanj iz tega poglavja kazenskega zakonika tako, da nastopata v omembe vrednem številu le še kaznivi dejanji sovražne propagande (čl. 118 KZ) in zbujanje narodnostne, plemenske in verske nestrnosti, sovraštva in razdora (čl. 119 KZ). Kazniva dejanja iz čl. 119 se pojavljajo zlasti na narodnostno mešanih območjih Srbije in Hrvatske.²

2. Kazniva dejanja zoper življenje in telo

Med najpogostnejšimi kaznivimi dejanji pri polnoletnih obsojencih so kazniva dejanja zoper življenje in telo; v zveznem poprečju časovne vrste obsegajo približno 24 % skupne kriminalitete. Med republikami so precejšnje razlike, tako po smeri gibanja kakor tudi po intenziteti.

² To dejstvo navaja zvezno javno tožilstvo v svojih letnih poročilih že vrsto let.

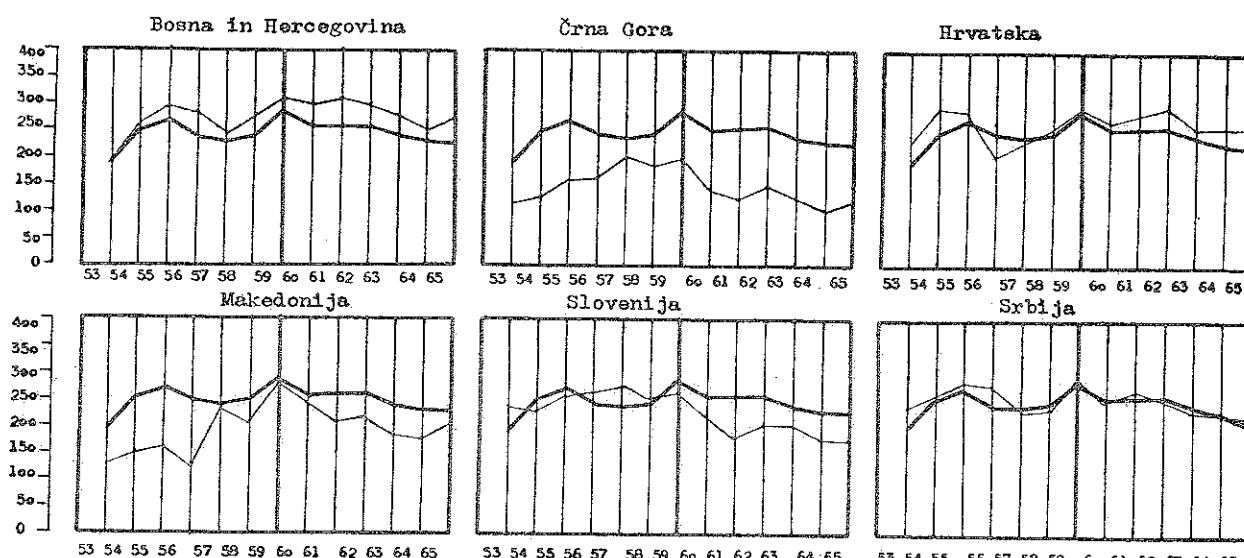
Tabela 4. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper življenje in telo od 1953. do 1965. leta, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	23 442	2980	285	6017	951	2424	10 785
1954	27 726	4130	321	7906	1141	2345	11 883
1955	30 386	4798	407	7917	1201	2638	13 425
1956	27 899	4669	423	5629	923	2770	13 485
1957	27 673	4262	544	6526	1786	2908	11 647
1958	28 636	4951	511	7184	1592	2716	11 682
1959	33 822	5643	547	8068	2161	2845	14 558
1960	30 526	5596	402	7754	1886	2416	12 472
1961	31 297	5752	351	8065	1673	1993	13 463
1962	31 582	5664	421	8548	1758	2266	12 925
1963	29 210	5419	367	7529	1533	2261	12 101
1964	28 244	4904	308	7710	1520	1970	11 832
1965	28 400	5424	350	7758	1770	1978	11 120

Tabela 5. Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper življenje in telo od leta 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	192	189	117	227	127	240	234
1954	251	254	129	294	150	229	254
1955	271	288	161	291	158	254	282
1956	246	276	164	204	122	263	279
1957	241	245	206	235	236	276	238
1958	246	279	190	257	207	255	236
1959	287	312	200	286	276	265	291
1960	257	305	147	273	240	223	247
1961	261	309	126	282	207	183	265
1962	261	300	149	297	214	206	253
1963	239	283	129	260	183	204	234
1964	229	252	107	264	179	177	228
1965	227	272	120	262	204	176	212

1. Grafikon kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper življenje in telo od 1953 do 1965, po republikah

Na splošno lahko ugotovimo, da se je število obsojencev za kazniva dejanja zoper življenje in telo v vseh republikah absolutno in relativno precej povečevalo do leta 1959, ko je bil še v veljavi kazenski zakonik iz leta 1951, in sicer ne glede na nihanje v posameznih letih. Po sprejetju novele kazenskega zakonika se je število obsojencev v vseh republikah začelo zmanjševati in se ta težnja nadaljuje do konca časovne vrste, seveda z različno intenziteto po posameznih republikah. Na zmanjšanje te kriminalitete je delno vplivala kazensko pravna sprememba pregona storilcev kaznivega dejanja lahke telesne poškodbe, ki je napogostnejše kaznivo dejanje zoper življenje in telo in ki obsega približno tri četrtine obsojencev za ta kazniva dejanja (sprememba 142. člena kazenskega zakonika je v tem, da je bil odpravljen 3. odstavek — lahka telesna poškodba, storjena iz malomarnosti; lahka telesna poškodba, storjena brez uporabe orožja ali nevarnega orodja po 1. odstavku pa se ne

preganja več na predlog, temveč na zasebno tožbo). Zaradi teh sprememb, ki so odsevale po posameznih republikah različno, se je bistveno spremenilo zaporedje republik po velikosti kriminalitetnih števil pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo. Tako so Slovenijo, ki je bila ob začetku na prvem mestu, že leta 1959 prehitela vse republike razen Črne gore, ki je bila v vsem obdobju na zadnjem mestu. Najbolj se je zvečala kriminalita te vrste v Bosni in Hercegovini, ki je od 1958. leta naprej na prvem mestu med republikami.

Glede na to, da je v tem poglavju nastala z novelo kazenskega zakonika samo prej omenjena sprememba, ki je nedvomno vplivala na zmanjševanje števila obsojencev, je potrebno ugotoviti tudi gibanje kriminalitete za hujša kazniva dejanja. V ta namen smo izračunali kriminalitetna števila posebej za kazniva dejanja lahke telesne poškodbe in posebej za druga, hujša kazniva dejanja.

Tabela 6. Kriminalitetna števila obsojenih polnoletnih oseb v SFRJ za kazniva dejanja lahke telesne poškodbe od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	174	148	99	184	111	170	193
1954	200	195	109	237	130	171	204
1955	208	198	139	228	128	183	221
1956	183	191	139	151	103	174	214
1957	186	173	169	182	204	193	190
1958	193	200	136	207	172	179	192
1959	229	236	142	234	236	192	236
1960	199	223	98	219	199	148	195
1961	200	220	89	225	169	119	207
1962	198	216	101	242	170	133	191
1963	182	201	88	210	152	139	178
1964	171	174	74	217	149	118	165
1965	171	189	85	213	167	123	157

Kriminalitetna števila obsojenih polnoletnih oseb v SFRJ za druga kazniva dejanja iz XII. poglavja KZ od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	42	40	18	42	16	71	42
1954	51	59	20	57	20	58	50
1955	64	90	22	62	30	71	61
1956	63	84	25	53	19	89	65
1957	55	72	37	53	32	83	48
1958	53	78	54	50	35	76	44
1959	58	76	58	51	40	73	55
1960	58	83	49	54	41	75	51
1961	62	89	37	57	38	64	58
1962	63	84	49	55	44	73	61
1963	57	81	41	50	31	65	56
1964	58	78	33	47	29	59	63
1965	56	83	35	49	37	52	55

Očitno je, da je na zmanjšanje kriminalitev zaradi kaznivih dejanj zoper življenje in telo po noveli kazenskega zakonika vplivala sprememba načina preganjanja kaznivih dejanj iz 1. odstavka in odprava 3. odstavka 142. člena KZ. Vendar ta sprememba ni učinkovala enako v vseh republikah. Medtem ko je ta vpliv v Sloveniji, Črni gori in Srbiji zelo izrazit, je v Makedoniji, Hrvatski ter Bosni in Hercegovini komaj zaznaven.

Seveda ne smemo prezreti, da je na zmanjšanje števila obsojenih za kazniva dejanja lahke telesne poškodbe iz 1. odstavka tega člena vplival tudi obstoj nove institucije zunaj sodišč, namreč poravnalnih svetov. V letu 1959 so se začeli ustanavljati poravnalni sveti v vsej državi in tem so odstopala sodišča in tudi tožilstva manj pomembne kazenske zadeve, kot naprimjer lahke telesne poškodbe, majhne tativne, razžalitve, obrekovanja in podobno. Kolikšno je bilo število odstavljenih zadev zaradi lahkih telesnih poškodb po posameznih republikah, nismo mogli ugotoviti,

ker ni ustrezne evidence.³ Verjetno v tem ni bistvenih razločkov med republikami, ker bi se to sicer pokazalo v časovni vrsti po letu 1963, ko so sodišča domala prenehala odstopati kazenske zadeve v poravnavanje poravnalnim svetom. Vendar se kriminalitetna šte-

³ Glej publikacijo Inštituta za kriminologijo »Poravnalni sveti« str. 35, v kateri je število zadev, ki so jih odstopila sodišča poravnalnim svetom, takole:

Leta	Leta
1959	2127
1960	3639
1961	2757
1962	1250
1963	444
1964	175
1965	145

Kolikšno je bilo število zadev, ki so obsegale lahke telesne poškodbe, iz evidence ni mogoče ugotoviti. Pač pa smo z anketo o poravnalnih svetih v Sloveniji ugotovili, da so le-ti obravnavali v letih 1964/65 približno 10 % lahkih telesnih poškodb med zadevami, ki sodijo med kazenske.

vila v letih 1964 in 1965 niso povečala, temveč so se v večini republik še zmanjšala.

Drugačna pa je podoba gibanja kriminalitetnih števil pri hujših kaznivih dejanjih zoper življenje in telo. Ta so se namreč sorazmerno močno povečala v Bosni in Hercegovini, Črni gori in Makedoniji, nekoliko manj v Srbiji in Hrvatski, medtem ko so se v Sloveniji po letu 1960 zmanjšala. Povečanje kriminalitete pri hujših kaznivih dejanjih zoper življenje in telo gre predvsem na račun kaznivega dejanja hude telesne poškodbe.

Kriminaliteta za kazniva dejanja lahkih telesnih poškodb se je v Sloveniji med vsemi republikami najbolj zmanjšala (zmanjševanje se je začelo že pred novelom kazenskega zakonika). Prav tako se je v Sloveniji po letu 1960 zmanjšala tudi kriminaliteta za hujša kazniva dejanja zoper življenje in telo, medtem ko se je v vseh drugih republikah bolj ali manj zvečala. Zato sklepamo, da se v Sloveniji ni zmanjšala kriminaliteta zoper življenje in telo samo zaradi spremembe načina preganjanja lahke telesne poškodbe in odstopanja manj pomembnih zadev v poravnavanje poravnalnim svetom, temveč tudi zaradi spremenjenega odnosa ljudi do teh kaznivih dejanj. Poleg tega je močno zmanjšanje števila obsojenih za kazniva dejanja zoper življenje in telo zelo vplivalo na zmanjšanje skupne kriminalitete v Sloveniji.

3. Kazniva dejanja zoper svobodo in pravice državljanov

Delež polnoletnih obsojencev za kazniva dejanja iz tega poglavja KZ obsegajo v zveznem poprečju časovne vrste 2 % skupne kriminalitete in zato opuščamo tabelarni in grafični prikaz. Število obsojencev za ta kazniva dejanja se je absolutno in relativno nekoliko

povečalo, izraziteje zlasti v Makedoniji, le v Sloveniji se je zmanjšalo.

Glede strukture obsojencev po kaznivih dejanjih iz tega poglavja je značilno, da pride približno 70 % na ogrožanje varnosti, 20 % na kršitev nedotakljivosti stanovanja, na drugih 15 členov pa le okrog 10 %.⁴

Z novelom kazenskega zakonika je bil odpravljen čl. 163 — kršitev avtorske pravice (razveljavljen je bil z novim zakonom o avtorski pravici — Ur. l. SFRJ 36/57), na novo pa je bil sprejet čl. 160 a — kršitev pravic samouprave. Oseb, ki so bile obsojene za omenjeni kaznivi dejanji, pa je bilo tako malo, da niso vplivale na tendenco gibanja v časovni vrsti.

4. Kazniva dejanja zoper čast in dobro ime

Najpogostnejša kazniva dejanja v kriminaliteti polnoletnih oseb so kazniva dejanja zoper čast in dobro ime; v zveznem poprečju trinajstletne časovne vrste obsegajo 25 % vseh polnoletnih obsojencev. Seveda se delež tovrstne kriminalitete med republikami močno razlikujejo — od 13 % v Sloveniji pa do 30 % v Srbiji. V tem poglavju KZ ni bilo v opazovanem obdobju nikakršnih sprememb. Na zasebno tožbo je bilo obsojenih v poprečju časovne vrste kar 98,4 % polnoletnih oseb (od vseh obsojenih za kaznivo dejanje zoper čast in dobro ime), medtem ko je bilo za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, obsojenih komaj 1,6 % polnoletnih oseb. V strukturi kaznivih dejanj iz tega poglavja, ki se preganjajo na zasebno tožbo, je največ razšalitev, saj je bilo za to kaznivo dejanje obsojenih v poprečju časovne vrste kar 75 % polnoletnih oseb. Na obrekovanja pride 24 % polnoletnih obsojencev, na preostali dve kaznivi dejanji iz tega poglavja, ki se preganjata na zasebno tožbo, pa le 1 %.

Tabela 7. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime od leta 1953 do 1965, po republikah

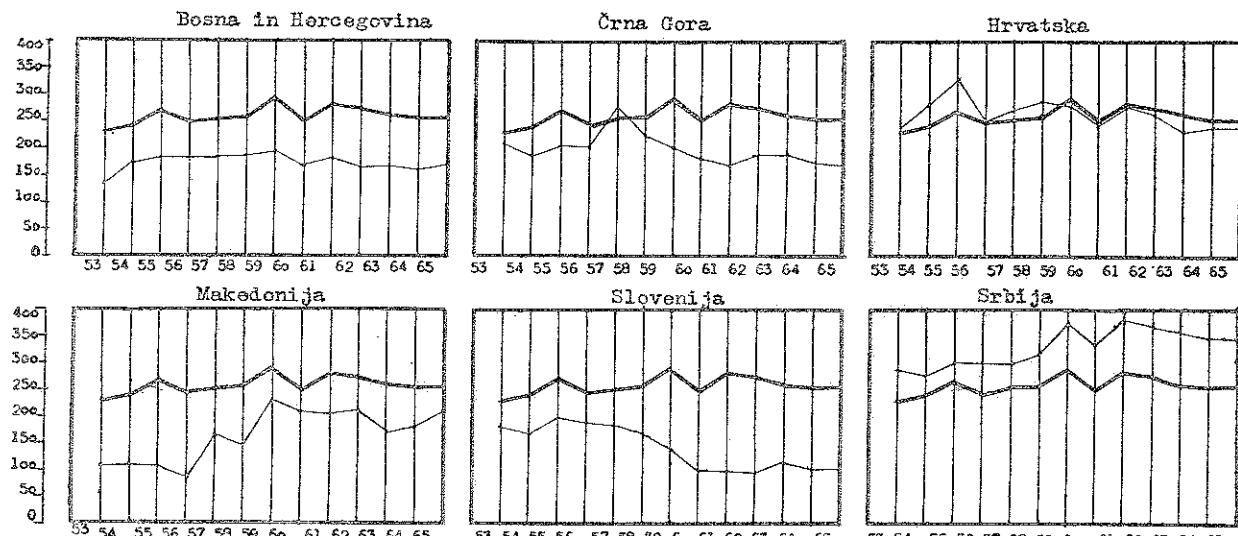
Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	24 816	2088	513	6335	833	1849	13 198
1954	26 553	2827	468	7585	856	1774	13 009
1955	29 961	3060	525	9010	822	2074	14 470
1956	27 812	3025	525	6909	670	2027	14 656
1957	29 076	3111	734	7518	1250	1949	14 514
1958	29 804	3289	599	7375	1113	1822	15 606
1959	33 983	3478	550	7905	1794	1559	18 697
1960	29 677	3028	500	6896	1651	1096	16 506
1961	33 812	3372	465	7961	1651	1099	19 264
1962	33 021	3075	524	7644	1726	1067	18 985
1963	31 914	3198	544	6758	1477	1301	18 666
1964	31 372	3078	485	6911	1519	1117	18 262
1965	31 796	3351	489	6966	1813	1150	18 027

⁴ Po podatkih zveznega javnega tožilstva v letnem poročilu za leto 1964, str. XXIX, tabela 52.

Tabela 8. Kriminalitetna števila polnoletnih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime od 1953. do 1965. leta na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	229	132	210	238	111	183	287
1954	241	174	188	282	112	173	278
1955	268	184	207	331	108	200	304
1956	245	179	204	251	88	193	304
1957	253	179	278	271	165	185	297
1958	256	185	223	263	144	171	315
1959	289	192	201	280	229	145	373
1960	250	165	183	243	210	101	327
1961	282	181	167	278	205	101	379
1962	273	163	186	265	210	97	371
1963	261	167	191	233	173	117	362
1964	255	158	169	237	179	100	352
1965	254	168	167	236	209	102	343

2. Grafični prikaz gibanja kriminalitetnih števil polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime po republikah

Gibanje kriminalitete teh kaznivih dejanj se v prikazani časovni vrsti med republikami zelo močno razlikuje. Medtem ko ta kriminaliteta v Makedoniji in Srbiji močno narašča, v Sloveniji pa istočasno upada, je ostala v drugih treh republikah na približno enaki ravni, ob upoštevanju nekaterih oscilacij. Zanimivo je, da se je število obsojencev nenadoma zmanjšalo v vseh republikah hkrati v letu 1960, pa čeprav novela kazenskega zakonika v tem poglavju kazenskega zakonika ni prinesla takšnih sprememb, ki bi lahko vplivale na gibanje te kriminalitete.⁵ Vendar se upadanje števila obsojencev zaznavno nadaljuje do konca časovne vrste le v Sloveniji

⁵ Z novelo je bil sicer sprejet nov, 173 a člen KZ, ki dopušča izrekanje sodnega opomina storilcem kaznivih dejanj iz čl. 169 do 172 KZ, vendar so storilci, ki jim je bil izrečen sodni opomin, tudi všetci med obsojenci.

in Črni gori, medtem ko se v drugih republikah spet povzpne na prejšnjo raven oziroma zopet narašča. Nenadno zmanjšanje je treba pripisati dejству, da so sodišča odstopila v vseh republikah precejšnje število manj pomembnih zadev v poravnavo poravnalnim svetom, ki so delovali v tem letu najbolj intenzivno.⁶ Pri tem je treba poudariti, da so kazniva dejanja zoper čast in dobro ime posebno tipična za Srbijo, saj pride tretjina vseh polnoletnih obsojencev v tej republiki na ta

⁶ Kolikšno je bilo število zadev, ki so jih sodišča odstopila poravnalnim svetom v letih 1960—1965 po republikah, nismo mogli ugotoviti. V Sloveniji smo sicer ugotovili število odstavljenih kazenskih zadev poravnalnim svetom, vendar iz evidence ni razvidno, koliko je bilo med temi zadevami razžalitev in obrekovanj. Pač pa smo ugotovili v raziskavi o delu poravnalnih svetov, da pride približno 80 % kazenskih zadev na razžalitve in obrekovanja.

kazniva dejanja. Značilno je tudi, da so stotinki teh kaznivih dejanj v Srbiji v veliki večini iz mest in industrijskih središč in le redkeje s podeželja.

Zmanjšanje števila obsojenih oseb za ta kazniva dejanja je v Sloveniji bistveno prispevalo k zmanjšanju skupne kriminalitete.

5. Kazniva dejanja zoper dostojanstvo in moralu

Obsojencev za kazniva dejanja iz tega poglavja kazenskega zakonika je razmeroma malo, saj obsega njihov delež v skupni kriminaliteti v zveznem poprečju komaj 0,73 %. Med republikami ni pomembnih razločkov glede pogostnosti tovrstnih kaznivih dejanj, pač pa se število obsojencev v zadnjih letih rahlo zvečuje v vseh republikah, izrazito pa v Srbiji.

Z novelo kazenskega zakonika je bil odpravljen člen 184 KZ — javno nečisto dejanje, kar pa ni vplivalo na zmanjšanje števila obsojencev.

Med posameznimi kaznivimi dejanji je najpogosteje posilstvo. Število obsojencev za to kaznivo dejanje se nenehoma povečuje in daje tudi ton gibanju kriminalitete v tem poglavju KZ.

6. Kazniva dejanja zoper zakon in družino

Kazniva dejanja iz tega poglavja kazenskega zakonika sicer niso tako pogostna — obsegajo komaj 1,8 % vseh obsojencev v zveznem poprečju, vendar je treba poudariti, da se je število obsojencev za ta kazniva dejanja od 1953 do 1965 absolutno skoraj podvojilo. Najbolj se je povečalo število obsojenih —

absolutno in relativno — v Srbiji, zmanjšalo pa se je le v Bosni in Hercegovini. Najpogostnejše kaznivo dejanje v tem poglavju kazenskega zakonika je neplačevanje preživnine (čl. 197 KZ) in gre povečanje števila obsojencev večinoma na račun tega kaznivega dejanja, ki obsega dve tretjini kriminalitete zoper zakon in družino. To povečanje je treba vsekakor pripisati zaostrenim premoženjskim odnosom v družini.

7. Kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo

Tipičen zgled za to, kako močno lahko vplivajo spremembe v ekonomski politiki na povečanje ali zmanjšanje kriminalitete v dolženi vrsti kaznivih dejanj, ugotovimo lahko pri kaznivih dejanjih zoper narodno gospodarstvo, ker je kriminaliteta močno upadla.

»S prehodom na nov ekonomski sistem, ki je bil v letih 1953 in 1954 spopolnjen z novimi gospodarskimi instrumenti, so se začela pojavljati neskladja med ustreznimi določbami kazenskega zakonika, ki so bile pač odraz gospodarskih in družbenih razmer ob koncu takoj imenovanega administrativnega socializma v dveh smereh. Na eni strani določbe kazenskega zakonika o gospodarskih kaznivih dejanjih niso več ustrezale samim spremenjenim razmeram, ker so nekatere njegove določbe ali v celoti zastarele, ali pa so s posebnimi določbami kazenskega zakonika določena kazniva dejanja izgubila svojo družbeno ekonomsko ostrino. Na drugi strani pa so se začele porajati čisto nove oblike družbi nevarnih dejanj, ki v kazenskem zakoniku niso bila inkriminirana.«⁷ Zaradi tega se je v letu 1956 spremenila politika pregona nekaterih kaznivih dejanj, zlasti kaznivih dejanj nedovoljene trgovine, kar je povzročilo močno zmanjšanje

Tabela 9. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo od 1953. do 1965. leta, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	15 889	2932	451	2907	751	1287	7561
1954	13 529	1787	348	3253	903	1247	5991
1955	17 304	1776	543	4559	1226	1719	7481
1956	14 163	1674	423	3446	895	1523	6202
1957	9 779	1314	546	2421	727	967	3814
1958	6 259	1043	351	1508	455	663	2239
1959	6 478	1083	315	1279	539	825	2437
1960	5 851	1114	345	1262	458	743	1929
1961	7 988	1835	411	1737	521	673	2811
1962	8 450	1804	494	1803	489	713	3147
1963	8 451	1840	407	1977	385	662	3180
1964	7 772	1745	416	1808	603	415	2783
1965	7 244	1820	369	1563	665	383	2444

⁷ Povzeto iz članka dr. Petra Kobeta »Nekatera vprašanja o noveli kazenskega zakonika

glede na novi gospodarski sistem«, Pravnik za leto 1955, str. 148.

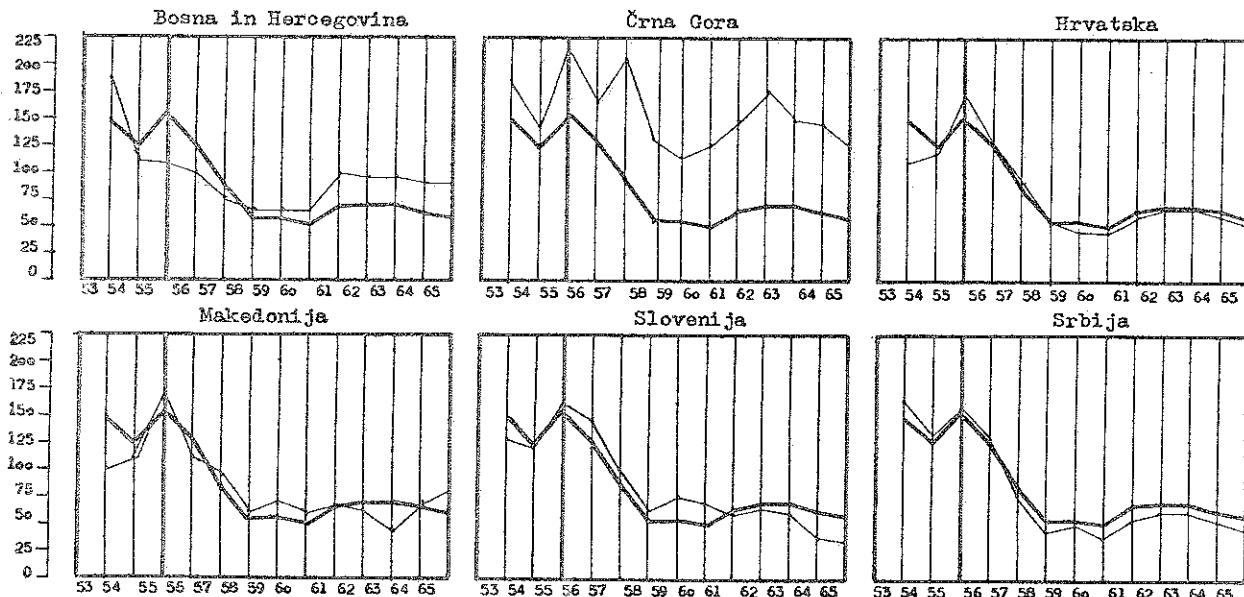
števila obsojenih oseb prav pri tem kaznivem dejanju. Z novelo kazenskega zakonika so bile v tem poglavju kazenskega zakonika izvršene korenite spremembe, saj je bilo odpravljenih kar 12 členov, sprejetih pa je bilo 11 novih. Vsebinsko jasneje je bil formuliran

nan 226. člen KZ, tako da je bil usklajen s prakso sodišč. Po tej spremembji je inkriminiran tudi enkratni nakup z namenom prodaje, vendar s pogojem, da gre za večjo vrednost ali večje količine predmetov kaznivega dejanja.

Kriminaliteta števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	147	186	185	109	100	127	164
1954	123	110	140	121	118	122	128
1955	155	107	214	167	161	166	157
1956	125	99	164	125	118	145	129
1957	85	75	207	87	96	91	78
1958	54	59	131	54	59	62	45
1959	55	60	115	45	69	77	49
1960	49	61	126	44	58	69	38
1961	67	99	148	61	65	62	55
1962	70	96	175	63	60	65	62
1963	69	96	143	68	46	60	62
1964	63	90	145	62	71	37	54
1965	58	91	126	53	77	34	46

3. Grafični prikaz gibanja kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo od 1953. do 1965, po republikah

Število obsojenih oseb od 1955. leta dalje zelo strmo upada vse do leta 1958, nato se ustali do novele kazenskega zakonika, tj. do leta 1960, ko se spet nekoliko zviša in ostane nato do konca opazovanega obdobja na približno enaki ravni. To velja seveda le za SFRJ kot celoto, medtem ko se gibanja med republikami močno razlikujejo, tako po smeri kakor tudi po nivoju. Linijski grafikon kaže, da od zveznega poprečja najmočneje odstopa Črna gora, ki ima v celotnem obdobju rela-

tivno najvišjo raven obsojenih, poleg tega pa opazimo v posameznih letih tudi močno nihanje, kakršnih pri drugih republikah ni. Močno odstopa od zveznega povprečja tudi Bosna in Hercegovina, vendar drugače kot Črna gora. V tej republiki opazimo močan upad števila obsojenih že v letu 1954, brez ponovnega zvečanja v letu 1955, kakor tudi močnejše povečanje po letu 1960 kot v drugih republikah, razen v Črni gori. Vse druge republike se gibljejo bolj ali manj blizu zvez-

nega poprečja, vendar je treba poudariti, da je Slovenija ob koncu časovne vrste dosegla najnižjo raven.

Nastane vprašanje, na katera kazniva dejanja v tem poglavju so prej omenjene gospodarske in kazensko pravne spremembe najbolj vplivale, da se je število obsojenov tako močno zmanjšalo, kakor tudi, ali je bil ta

vpliv v vseh republikah približno enak. S primerjavo števila obsojencev za posamezna kazniva dejanja iz tega poglavja smo ugotovili, da so spremembe odločujoče odsevale zlasti pri kaznivem dejanju nedovoljene trgovine po čl. 226 KZ, saj zaznamujemo absolutno in relativno zmanjšanje v vseh republikah od 1955. leta do konca opazovanega obdobja.

Tabela 10. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kaznivo dejanje nedovoljene trgovine po čl. 226 KZ od 1953. do 1965. leta, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	6287	1197	145	1242	156	648	2899
1954	6407	887	59	1754	176	727	2804
1955	9430	1121	125	2681	343	1171	3989
1956	7611	1025	106	1999	221	843	3417
1957	4811	748	124	1423	174	540	1802
1958	2921	592	85	797	119	363	965
1959	2519	692	63	679	97	364	924
1960	1762	469	76	325	92	239	561
1961	1586	517	45	226	76	220	502
1962	1615	324	32	300	51	269	631
1963	1496	222	30	370	34	233	606
1964	1008	223	31	224	49	131	350
1965	998	248	26	220	39	122	343

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja nedovoljene trgovine od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	58	76	59	47	21	64	63
1954	58	55	24	65	23	71	60
1955	84	67	49	98	45	113	84
1956	67	60	41	73	29	80	71
1957	42	43	47	51	23	51	37
1958	25	33	32	28	15	34	19
1959	21	38	23	24	12	34	18
1960	15	26	28	11	12	22	11
1961	13	28	16	8	9	20	10
1962	13	17	11	11	6	24	12
1964	12	12	11	13	4	21	12
1963	8	11	11	8	6	12	7
1965	8	12	9	7	4	11	7

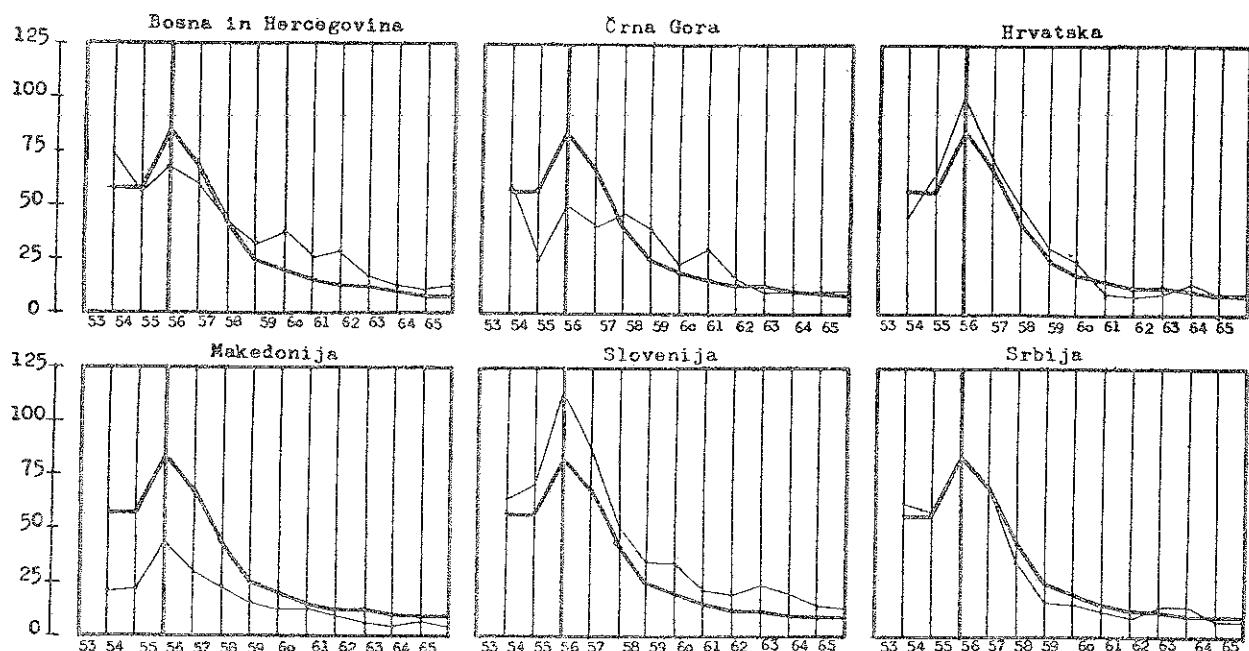
Kot nam kažejo grafikon in tabeli, so gibanja obsojenec za kazniva dejanja nedovoljene trgovine v vseh republikah istosmerna, to je padajoča, vendar na različnih ravneh. Nihanja, ki smo jih ugotovili predvsem v Črni gori, ko smo obravnavali celotno poglavje kaznivih dejanj zoper narodno gospodarstvo, so v tej republiki tudi pri tem kaznivem dejanju zelo izrazita.

S tem je pojasnjeno zmanjšanje števila obsojenec za ta kazniva dejanja do leta 1960, tj. do novele kazenskega zakonika. Nepojasnjeno pa ostane še vprašanje, zakaj se je zopet zvečalo število obsojenec po letu 1960. S primerjavo po posameznih kaznivih dejanjih v zadnjih petih letih časovne vrste smo ugo-

tovili, da se je najbolj povečalo število obsojenec zaradi kaznivih dejanj uničevanja gozdov in gozdnih tatvin, in sicer v vseh republikah razen v Sloveniji, kjer ugotavljamo nazadovanje, in v Makedoniji, kjer je ostalo na približno enaki ravni. Z novelom kazenskega zakonika je postal namreč prejšnji 2. odstavek 246. člena samostojen, 246. a člen, ki je vsebinsko jasnejši in je zato delovala spremenjena politika pregona v večini republik v smeri povečevanja števila obsojenih.

Tudi pri drugih kaznivih dejanjih iz tega poglavja se je po letu 1960 število obsojenec rahlo povečalo v vseh republikah, razen v Sloveniji, vendar so ta povečanja številčno

4. Grafični prikaz gibanja kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja nedovoljene trgovine od 1953 do 1965 po republikah

manj pomembna in jih zato ne bomo podrobneje razčlenjevali.

Zaradi vseh naštetih vzrokov se je zmanjšal delež obsojencev v skupni kriminaliteti v zveznem poprečju od 14,1 % v letu 1953 na 6,4 % v letu 1965, kar pomeni relativno največje znižanje števila polnoletnih obsojencev med vsemi poglavji kazenskega zakonika. To zmanjšanje je močno vplivalo na splošni trend kriminalitete do leta 1960.

8. Kazniva dejanja zoper zasebno in družbeno premoženje

V tem poglavju obravnavamo polnoletne obsojence ne glede na to, ali so storili kazniva dejanja zoper družbeno ali zoper zasebno pre-

moženje. Ta kazniva dejanja sodijo med najpogostnejša, saj obsega relativni delež obsojencev v zveznem poprečju 21 % skupne kriminalitete. Tudi pri teh kaznivih dejanjih so med republikami veliki razločki v pogostnosti, saj znaša poprečno število obsojencev na 100 000 ponoljetnih prebivalcev v Sloveniji kar 321, v Makedoniji pa samo 103.

Z noveljo kazenskega zakonika je bilo to poglavje dopolnjeno z dvema novima členoma, in sicer s členom 254 a — neupravičena uporaba oziroma odvzem motornega vozila, in s členom 257 a — nevestna hramba družbenega premoženja; od teh dveh kaznivih dejanj se je preganjalo do leta 1965 po uradni dolžnosti le slednje, po letu 1965 pa obe. Do leta 1965 je bil čl. 254 a inkriminiran kot predlagalni delikt.

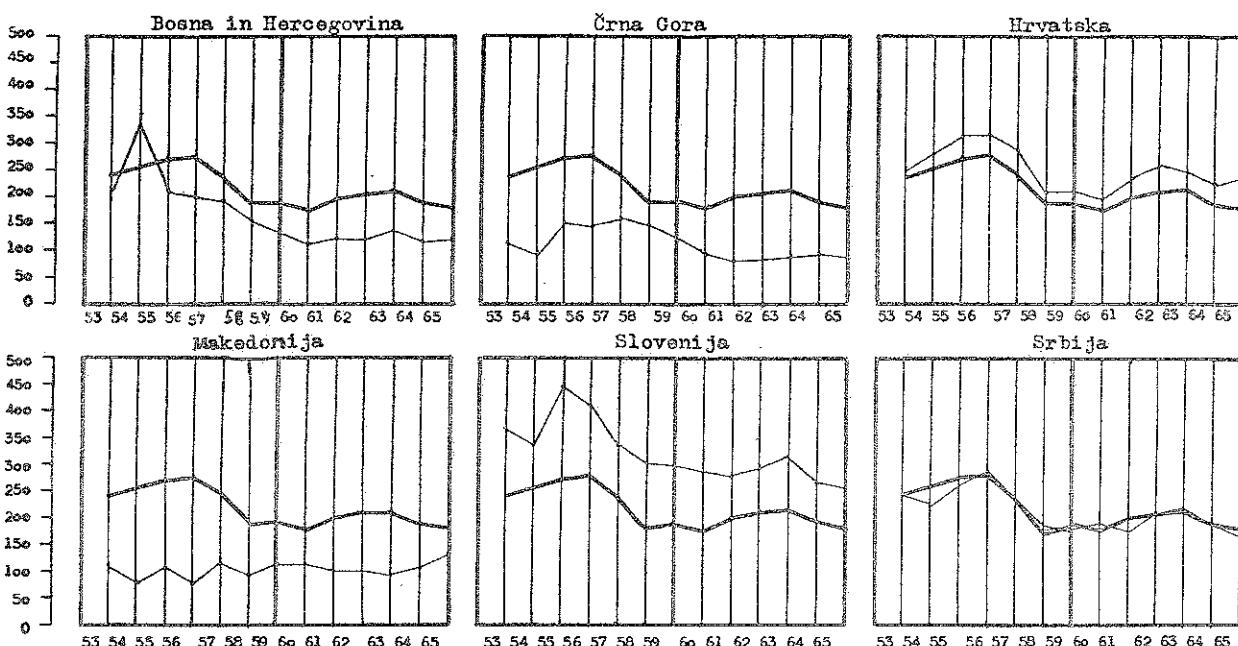
Tabela 11. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper premoženje od 1953. do 1965. leta, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	26 038	3254	286	6773	834	3689	11 247
1954	27 867	5588	244	7488	618	3426	10 503
1955	30 300	3482	384	8567	791	4634	12 442
1956	31 113	3414	370	8611	579	4300	13 839
1957	27 698	3368	407	7979	861	3510	11 573
1958	21 675	2763	394	5840	686	3215	8 777
1959	22 154	2394	325	5939	888	3174	9 434
1960	20 668	2053	244	5572	905	3074	8 820
1961	23 690	2265	226	6738	797	3025	10 639
1962	25 028	2241	240	7372	834	3180	11 161
1963	25 484	2566	260	7170	788	3482	11 218
1964	22 815	2283	277	6664	881	2931	9 779
1965	22 444	2403	244	7065	1148	2883	8 701

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper premoženje od od 1953 do 1965, na 100 000 polnoletnih oseb, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	241	206	117	255	111	365	244
1954	253	344	98	278	81	334	224
1955	271	209	152	314	104	446	262
1956	274	202	144	313	76	409	287
1957	241	193	154	288	114	333	237
1958	186	155	147	209	89	302	177
1959	188	132	119	210	114	296	188
1960	174	112	89	196	115	284	175
1961	198	122	81	236	99	278	210
1962	207	119	85	256	102	289	218
1963	309	134	91	247	94	314	217
1964	185	117	96	228	104	263	188
1965	180	120	84	239	132	256	166

5. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja zoper premoženje od leta 1953 do 1965, po republikah

Upoštevajoč relativna števila polnoletnih obsojencev za kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, prikazana v grafikonu, ugotovimo v zveznem poprečju od 1957. leta naprej težnjo po zmanjševanju z manjšim nihanjem v posameznih letih. Podobne tendence so tudi po republikah; izjema je Makedonija, kjer se kaže težnja po povečevanju. Relativno se je najbolj zmanjšalo število obsojenih v Sloveniji, ki pa je kljub temu v vsem obdobju na prvem mestu glede relativne pogostnosti tovrstnih kaznivih dejanj. Zaporedje republik po relativni kriminaliteti se v opazovanem obdobju ni bistveno spremenilo, saj sta zamenjali mesti le Makedonija in Črna gora — slednja je namreč prišla s predzadnjega na zadnje mesto. Glede na to, da je smer gibanja števila obsojenih

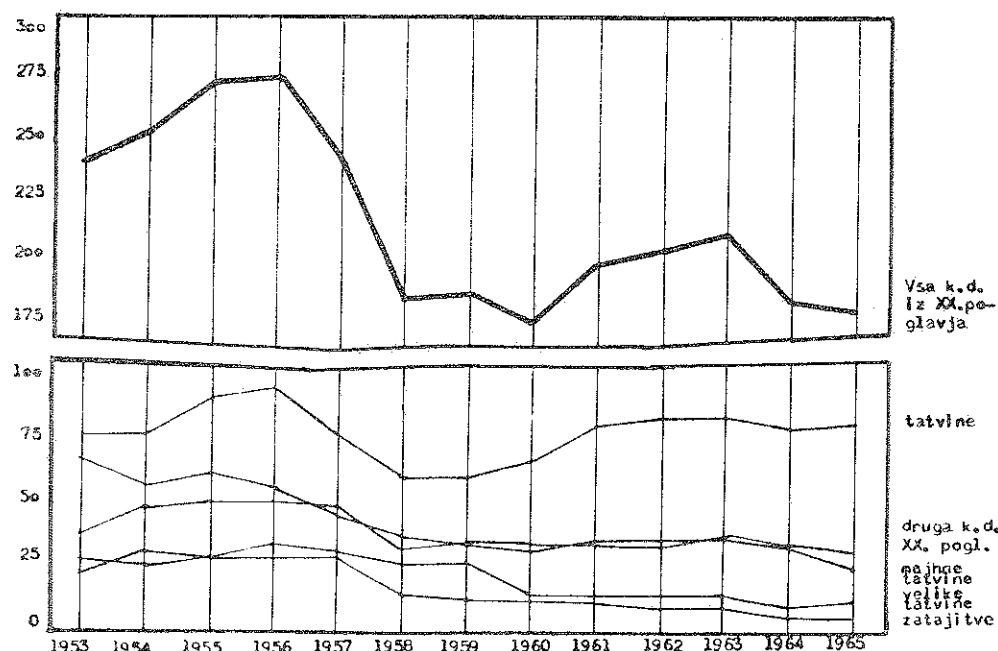
oseb v vseh republikah približno enaka (razen Makedonije, ki pa po intenziteti ni tako pomembna), smo primerjali gibanje relativnih števil obsojenih tudi po posameznih, številčno bolj pomembnih kaznivih dejanjih. Ugotovili smo, da tudi po posameznih kaznivih dejanjih med republikami ni bistvenih odstopanj od zveznega poprečja, le v Makedoniji smo ugotovili relativno močno povečanje pri tatvinah in goljufijah.

Da bi ugotovili, pri katerih kaznivih dejanjih se je relativno število obsojencev povečalo ali zmanjšalo, smo izračunali kriminalitetna števila za posamezna, številčno pogostnejša kazniva dejanja za vso državo, kar za ugotavljanje splošne tendence v okviru tega prispevka zadošča.

Tabela 12. Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za posamezna kazniva dejanja zoper premoženje od 1953. do 1965. leta.

Leto	Tatvina čl. 249	Velika tatvina čl. 250	Zatajitev čl. 254	Goljufija čl. 258	Majhna tatvina čl. 259	Druga kazniva dejanja iz XX. pogl.
1953	80	29	24	13	68	27
1954	80	27	35	23	59	28
1955	95	30	30	18	64	35
1956	98	34	31	19	58	34
1957	81	32	30	19	48	31
1958	63	28	16	13	42	24
1959	64	29	14	15	40	26
1960	69	19	13	12	38	24
1961	84	20	12	14	43	26
1962	92	19	10	13	44	27
1963	93	19	10	15	45	27
1964	86	17	8	14	34	26
1965	90	19	8	12	25	26

6. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za vsa in posamezna kazniva dejanja iz XX. poglavja KZ od 1953. do 1965. leta

Upoštevaje pozitivna in negativna nihanja, je ostalo na približno enaki ravni le relativno število obsojencev za kazniva dejanja tatvine, ki je tudi najpogostnejše kaznivo dejanje v tem poglavju. Pri vseh drugih kaznivih dejanjih ugotavljamo težnjo po zmanjševanju števila obsojencev. Relativno močnejše znižanje števila obsojencev ugotovimo predvsem pri lažjih kaznivih dejanjih, kot so zatajitev in majhna tatvina, medtem ko se je pri veliki tatvini število obsojenih močnejše zmanjšalo šele po sprejetju novele kazenskega zakonika.

Nastane vprašanje, ali na podlagi gibanja števila obsojencev lahko sklepamo, da kazniva dejanja zoper premoženje zares upadajo, ali

pa je zmanjšanje le navidezno. Za lažja kazniva dejanja, kot so zatajitev in majhna tatvina oziroma zatajitev, se je število obsojencev zmanjšalo predvsem zaradi širše uporabe člena 4/2 kazenskega zakonika.⁸ Kazniva dejanja tatvine in goljufije so ostala v opazovanem obdobju na približno enaki ravni in glede tega ni posebnih dvomov, če seveda ne upoštevamo neodkritih storilcev.

Število obsojenih oseb za kazniva dejanja velike tatvine se je v obdobju po noveli zmanjšalo zaradi zakonodajnih sprememb in

⁸ Glej arhiv za pravne i društvene nauke št. 3—4, g. 1958, »Problemi i principi kaznene politike«, str. 301—327 — referenti dr. M. Rukavina, dr. B. Kraus in R. Kolenc.

sprememb sodne prakse. Po noveliranem kazenskem zakoniku je namreč odpadel kvalifikatorni element povratništva v smislu točke 6 člena 250 prejšnjega kazenskega zakonika, po katerem je bila obsojena po tem členu vsaka oseba, ki je bila zaradi tativine, roparske tativine ali ropa že večkrat prej obsojena. Poleg tega je treba znižanje števila obsojenih za to kaznivo dejanje pripisati deloma tudi spremembami nasproti »starem predpisu in splošni sodni praksi, ki sta opredelila vsako protipravno pridobitev stvari s tatinskim nimenom, storjeno na vlogen način, ne glede na vrednost predmeta, kot veliko tativino«.⁹ S tem bi bilo zmanjšanje števila obsojencev za ta kazniva dejanja pojasnjeno.

Kaznivih dejanj hujše vrste, kot so roparska tativina, rop in hudi primeri ropa ter roparske tativine, je razmeroma malo, saj obsegajo delež teh kaznivih dejanj v kriminaliteti iz tega poglavja komaj 1 %.

9. Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja

Število obsojenih polnoletnih oseb za ta kazniva dejanja je v zveznem poprečju obsegalo v letu 1953 komaj poldrug odstotek vseh polnoletnih obsojencev, leta 1965 pa že 6,9 %, kar je sorazmerno največje povečanje med vsemi poglavji kazenskega zakonika. Najpogostnejše kaznivo dejanje je ogrožanje javnega prometa (člen 271 — pogosto tudi v zvezi s členom 273 KZ), saj je bilo za ta kazniva dejanja obsojenih v tem obdobju v zveznem poprečju kar 85 % vseh polnoletnih oseb, obsojenih iz tega poglavja KZ. Glede na to, da je naraščanje števila obsojencev v tem poglavju rezultat povečevanja števila obsojencev za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa, prikazujemo absolutna in relativna števila ter grafikon le za ta kazniva dejanja.

Tabela 13. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa od 1953. do 1965. leta, po republikah

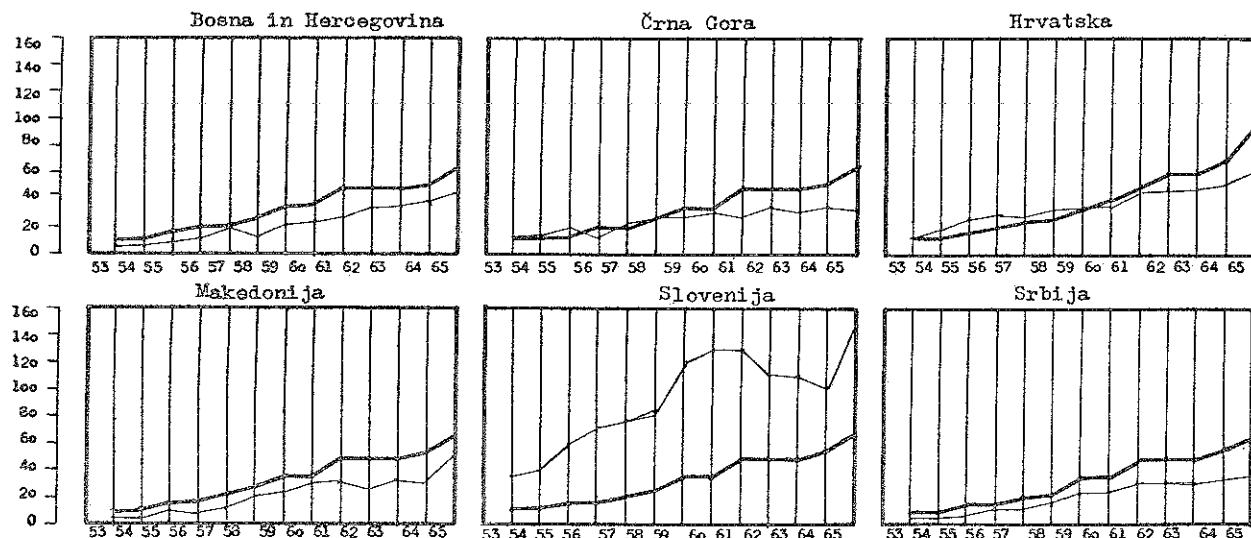
Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	980	97	25	267	33	367	191
1954	1327	114	27	472	36	422	256
1955	1982	143	48	691	68	634	400
1956	2377	182	32	760	42	756	605
1957	2555	211	59	721	85	816	663
1958	3164	342	65	900	162	883	807
1959	4160	437	71	999	181	1279	1193
1960	4566	468	88	1122	248	1384	1266
1961	5467	604	76	1525	286	1382	1594
1962	5691	650	107	1718	206	1256	1754
1963	5755	673	96	1787	292	1242	1665
1964	6362	697	105	2284	258	1159	1859
1965	7931	880	105	2824	434	1675	2013

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	9	6	10	10	4	36	4
1954	12	7	11	18	5	41	5
1955	18	9	19	25	9	61	8
1956	21	11	12	28	6	72	13
1957	22	12	22	26	11	77	14
1958	27	19	24	32	21	84	16
1959	35	24	26	35	23	119	24
1960	38	25	32	40	31	128	25
1961	46	32	27	53	35	127	31
1962	47	34	38	60	25	114	34
1963	47	35	34	62	35	112	32
1964	52	36	37	78	30	104	36
1965	63	44	36	96	50	149	38

⁹ Glej letno poročilo javnega tožilstva SR Slovenije za leto 1960, str. 105.

7. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa od 1953 do 1965, po republikah

Relativno število polnoletnih obsojencev v SFRJ se je povečalo natanko sedemkrat, hkrati pa se je povečalo ravno tolikokrat tudi relativno število motornih vozil na 100 000 polnoletnih prebivalcev.¹⁰ To pomeni, da se je v zveznem merilu število obsojencev za tovrstna kazniva dejanja povečevalo prenosorazmerno s povečevanjem števila motornih vozil. Seveda velja ta ugotovitev le za zvezno poprečje, medtem ko so med republikami glede tega precejšnje razlike. Tako se je na primer povečalo relativno število motornih vozil v Sloveniji v trinajstih letih osemkrat, relativno število obsojencev za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa pa le za 5,4-krat, medtem ko je v Bosni in Hercegovini razmerje med relativnim povečanjem števila obsojencev nasproti povečanju števila motornih vozil 7,6 : 4.

Grafikon, ki ponazarja relativno naraščanje obsojencev za kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa, kaže, da je v vseh republikah po letu 1962 prenehalo naraščanje in je število obsojencev ponekod stagniralo, ponekod pa se je celo zmanjšalo. Ta stagnacija oziroma znižanje je posledica spremenjene politike pregona, predvsem lažjih kaznivih dejanj. Do leta 1961 se je praksa strogo ravnala po zakonskem besedilu 271. člena KZ, da je namreč kaznivo dejanje ogrožanja javnega prometa dokončano, ko je nastala zaradi njega konkretna nevarnost za življenje in premože-

nje »precejšnje vrednosti«, pri čemer ni nujno, da so zavarovane dobrine tudi resnično poškodovane. Prav pri vprašanju, kje je meja med kaznivimi dejanji in prekrški, pa je dana možnost, da se uvrsti s spremenjanjem mera za »precejšnjo vrednost« kakšno prometno kaznivo dejanje v prekršek. Po letu 1961 se je uveljavila praksa, da spadajo pred sodnika za prekrške vsa kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa, pri katerih ni bilo telesnih poškodb ali škoda ne presega 250 000, včasih pa tudi 500 000 S din.¹¹ Tu je pač prepričljeno precej proste presoje organom, ki ugotavljajo dejansko stanje na kraju samem. Zaradi spremenjenih meril je torej prešlo mnogo kaznivih dejanj iz pristojnosti sodišč v pristojnost sodnikov za prekrške in se je zato seveda zmanjšalo število obsojencev. Očitno je, da navedeni kriteriji niso bili enaki po vseh republikah, saj odsevajo spremembe prakse v grafikonu različno.

Glede drugih kaznivih dejanj iz tega poglavja kazenskega zakonika ugotavljamo, da so ostala v časovni vrsti na približno enaki ravni in med republikami ni izrazitejših razločkov.

Z noveloto kazenskega zakonika je bil v tem poglavju sprejet nov, 271. a člen — zapustitev poškodovanca v prometni nesreči brez pomoči. Teh kaznivih dejanj pa je razmeroma malo in niso bistveno vplivala na gibanje števila obsojencev v celotnem poglavju.

¹⁰ Izračun je napravljen na podlagi podatkov iz Statističnih godišnjakov zveznega zavoda za statistiko za leta 1953 do 1965 iz poglavja o prometu in zvezah po republikah.

¹¹ Glej Študije in prikaze zavoda SR Slovenije za statistiko št. 3/64, str. 23, in letna poročila zveznega javnega tožilstva in javnega tožilstva SR Slovenije za leta 1962/64.

10. Kazniva dejanja zoper pravosodje

Obsojenih polnoletnih oseb za kazniva dejanja zoper pravosodje je bilo v zveznem poprečju časovne vrste komaj 0,25 % skupne kriminalitete in se njihovo število od 1958. leta dalje rahlo zmanjšuje. Sorazmerno najpogosteje so ta kazniva dejanja v Sloveniji, najmanj pa jih je v Črni gori.

V tem poglavju novela kazenskega zakonika ni prinesla bistvenih sprememb.

11. Kazniva dejanja zoper javni red in pravni promet

Leta 1953 je obsegal delež polnoletnih obsojencev za ta kazniva dejanja v zveznem merilu 7,8 % skupne kriminalitete, leta 1965 pa je upadel na komaj 2 %. Tako močno znižanje števila obsojencev v tem poglavju je povzročila sprememba v politiki pregona, ki se je v praksi začela izvajati že po letu 1958,

uzakonjena pa je bila z novelo kazenskega zakonika. Vsebinsko sta bila namreč spremenjena dva člena, in sicer člen 303 — prepovedan prehod čez državno mejo, in člen 297 — samovoljnost. Pri prvem je bila vsebinska sprememba v tem, da se preganjajo po kazenskem zakoniku le tisti storilci, ki storijo to kaznivo dejanje ali ga poskusijo storiti v organiziranih skupinah, ali če prekoracijo državno mejo oboroženi in nasilno, medtem ko se navadni prepovedani prehodi čez državno mejo obravnavajo kot prekrški.¹² Pri drugem pa je sprememba ta, da se storilci ne preganjajo več po uradni dolžnosti, temveč na predlog. Prav pri teh dveh kaznivih dejanjih pa je bilo ugotovljeno veliko zmanjšanje števila obsojencev.

Pri drugih kaznivih dejanjih iz tega poglavja se je gibalo število obsojencev na podobno enaki ravni, pa čeprav sta bila z novelo sprejeta dva nova člena, in sicer čl. 292. a — širjenje lažnih vesti, in čl. 313. a — skrutev groba.

Tabela 14. Število polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper javni red in pravni promet od leta 1953 do 1965, po republikah.

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	8 800	1079	191	1621	267	1549	4094
1954	9 856	961	143	1928	293	2776	3755
1955	12 092	1272	144	2402	441	3000	4833
1956	13 696	1228	194	3838	444	2894	5098
1957	12 536	1396	235	3647	530	2379	4349
1958	10 277	1205	291	2549	495	1828	3909
1959	8 875	1088	271	2096	581	1224	3614
1960	5 450	813	146	1139	360	836	2156
1961	5 175	853	97	1109	326	655	2135
1962	4 603	557	93	1004	303	623	2023
1963	4 780	627	112	1141	335	554	2011
1964	4 488	682	104	993	348	463	1898
1965	3 472	570	82	707	355	324	1434

¹² Po podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko v Študijah in prikazih št. 3, leto 1964, str. 24 so se gibale obsodbe sodišč in odločbe sodnikov za prekrške zaradi prepovedanega prehoda čez mejo v Sloveniji takole:

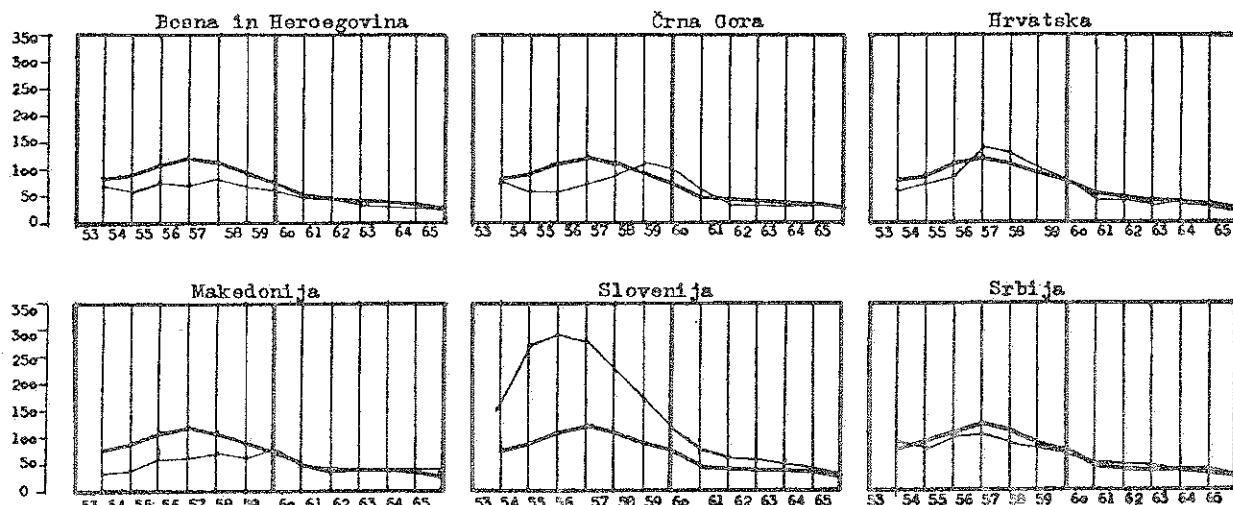
Iz primerov se lepo vidi vpliv spremenjene kaznovalne politike v Sloveniji, medtem ko za druge republike nimamo ustreznih podatkov. Verjetno so spremembe zelo podobne.

Leto	1959	1960	1961	1962	1963
Sodišča splošne pristojnosti	903	330	268	210	193
Sodniki za prekrške	190	1627	1869	1694	1297

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper javni red in pravni promet od 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	81	68	78	61	36	153	89
1954	89	59	57	72	38	271	80
1955	108	76	57	88	58	289	102
1956	121	73	75	139	59	275	106
1957	109	80	89	131	70	226	89
1958	88	68	108	91	64	172	79
1959	75	60	99	74	74	114	27
1960	46	44	53	40	46	77	43
1961	43	46	35	39	40	60	42
1962	38	30	33	35	37	57	40
1963	39	33	39	39	40	50	39
1964	36	35	36	34	41	42	37
1965	28	29	28	24	41	29	27

8. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper javni red in pravni promet od leta 1953 do 1965, po republikah

Relativno najbolj pogostna so ta kazniva dejanja v Sloveniji, kjer pa je ugotovljeno tudi najmočnejše zmanjšanje števila obsojencev. Seveda je treba pripomniti, da so organi za notranje zadeve do leta 1956 prijavljali storilce kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo tožilstvom po krajevni pristnosti, to je po kraju, kjer je bilo dejanje storjeno ali poizkušano, po tem letu pa se je praksa spremenila tako, da so organi za notranje zadeve storilce zaslišali, nato pa so jih poslali v kraj njihovega bivališča in se je postopek nato nadaljeval v njihovem kraju. Zato se je v Sloveniji, kjer je bilo storjenih največ teh kaznivih dejanj, od tedaj naprej število obsojencev močno zmanjšalo, v drugih republikah, od koder so bili ti storilci, pa se je temu primerno povečalo.

Po noveli kazenskega zakonika se je v vseh republikah precej zmanjšalo število ob-

sojencev za kaznivo dejanje samovoljnosti. To zmanjšanje je posledica spremembe v načinu pregona, kajti pred novelo so se storilci za to kaznivo dejanje preganjali po uradni dolžnosti, v obdobju po noveli kazenskega zakonika pa na predlog. Ta kazniva dejanja so najpogostnejša v Srbiji, najmanj pa jih je v Makedoniji.

Zaradi močnega zmanjšanja števila obsojencev za kazniva dejanja iz tega poglavja se je zmanjšala skupna kriminaliteta v Sloveniji dosti bolj kot v drugih republikah.

12. Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost

Delež polnoletnih obsojencev za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost znaša v zveznem poprečju časovne vrste 5,2 % skupne kri-

minalitete. Najpogostnejše kaznivo dejanje v tem poglavju kazenskega zakonika je v vseh republikah poneverba (člen 322 KZ).

Z novelo kazenskega zakonika so nastale pomembne spremembe, ki so bistveno vplivale na gibanje tovrstne kriminalitete. Tako sta bila uveljavljena dva nova člena, in sicer 314 a — zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic iz koristoljubnosti, in 318 a — goljufija v službi. Z dodatno novelo leta 1962 je bil uveljavljen še člen 320 a — izdaja podatkov, s katero se povzroča škoda družbeni skupnosti. Novo uveljavljeni členi niso povzročili bistvenih premikov v številu obsojencev, saj so ta kazniva dejanja maloštevilna. Pač pa je vsebinska sprememba 317. člena — nevestno delo v službi — povzročila zelo moč-

no znižanje števila obsojencev za to kaznivo dejanje — od 1279 v letu 1959 na komaj 71 v letu 1965 (v zveznem merilu). Vsebinska sprememba 317. člena je namreč ta, da po kazenskem zakoniku iz leta 1951 ni bila določena narava škode, medtem ko novela določa kot objektivni pogoj nastanek premoženske škode, ki mora presegati za kazniva dejanja iz 1. odstavka 100 000 S din, za kazniva dejanja iz 2. odstavka pa 300 000 S din. Poleg tega se preganjajo po noveli le hujše kršitve državljanjskih pravic, medtem ko je za lažje določena civilna ali disciplinska odgovornost. Z novelo se je tudi razširil krog potencialnih storilcev, ker se preganjajo za to kaznivo dejanje tudi odgovorne osebe družbenih organizacij ali organov družbenega upravljanja.

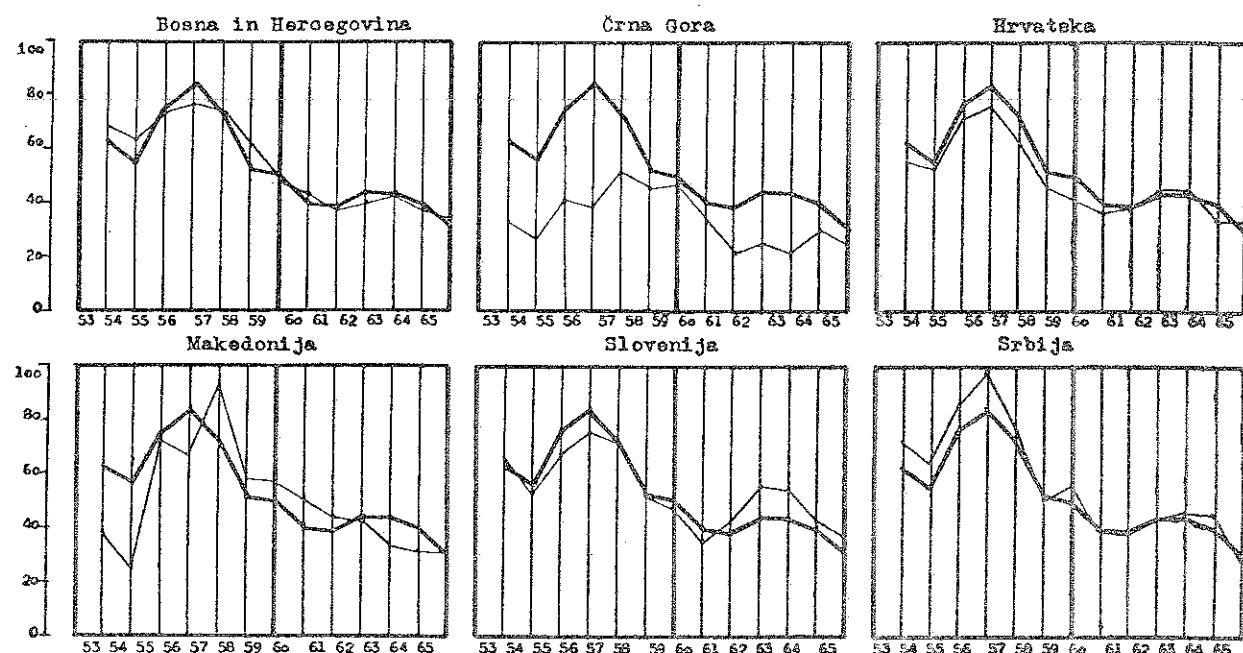
Tabela 15. Število polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost od leta 1953 do 1965, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	6884	1073	81	1491	286	653	3300
1954	6231	1020	66	1437	189	534	2985
1955	8629	1216	106	1938	557	697	4115
1956	9251	1293	101	2080	507	794	4746
1957	8309	1245	138	1755	694	756	3721
1958	6010	1085	123	1294	444	552	2512
1959	5924	880	128	1181	443	507	2785
1960	4748	788	89	1040	401	365	2065
1961	4696	689	62	1156	359	473	1957
1962	6327	752	70	1305	351	600	2249
1963	5424	808	64	1289	283	599	2381
1964	4891	717	86	1004	269	482	2333
1965	3893	689	73	994	267	412	1458

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost od leta 1953 do 1965 na 100 000 polnoletnih prebivalcev, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	63	68	33	56	38	65	72
1954	56	63	27	53	25	52	64
1955	77	73	42	71	73	67	86
1956	84	76	39	76	67	75	98
1957	72	72	52	63	92	72	76
1958	52	61	46	46	58	52	51
1959	50	49	47	42	57	47	56
1960	40	43	33	37	51	34	41
1961	39	37	22	40	44	43	39
1962	44	40	25	45	43	55	44
1963	44	42	22	44	34	54	46
1964	40	37	30	34	32	43	45
1965	31	35	25	34	31	37	28

9. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost od leta 1953 do 1965, po republikah

Iz številčnih podatkov in iz grafičnega prikaza so vidna večja in manjša nihanja v gibanju obsojencev v posameznih letih v vseh republikah. Ta nihanja so delno posledica zakonodajnih sprememb, delno pa neenakomernega gibanja števila obsojencev pri najpogostnejšem kaznivem dejanju iz tega poglavja, to je pri pomeverbah.

Glede na to, da so si tendenze gibanja števila obsojencev po republikah zelo podobne (izstopa le Črna gora, ki pa po številu obsojencev ni tako pomembna), prikazujemo gibanje kriminalitev po posameznih, pogostnejših kaznivih dejanjih iz tega poglavja za SFRJ kot celoto.

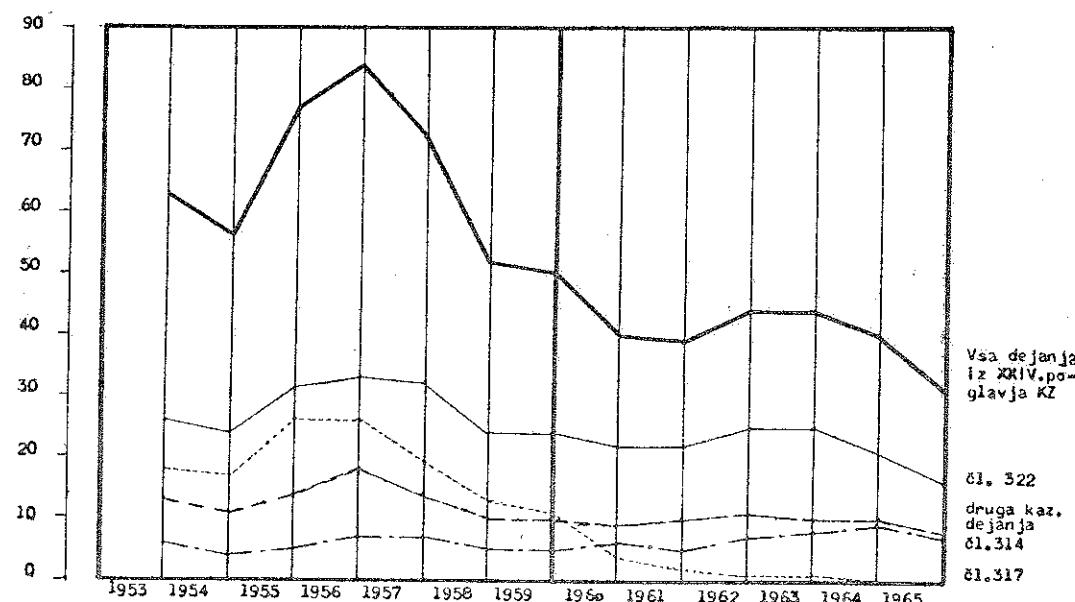
Tabela 16. Število polnoletnih obsojencev v SFRJ po posameznih kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost od leta 1953 do 1965

Leto	Zloraba uradnega položaja čl. 314	Nevestno delo v službi čl. 317	Poneverba čl. 322	Druga kazniva dejanja zoper uradno dolžnost	Vsa kazniva dejanja zoper uradno dolžnost
1953	639	1986	2796	1463	6884
1954	491	1927	2606	1208	6231
1955	661	2895	3454	1619	8629
1956	785	2980	3771	1985	9521
1957	780	2205	3683	1646	8309
1958	526	1555	2762	1167	6010
1959	584	1279	2853	1208	5924
1960	652	541	2570	985	4748
1961	638	258	2657	1143	4696
1962	810	172	2936	1259	5327
1963	1019	102	3069	1234	5424
1964	1063	78	2621	1129	4891
1965	853	71	2011	958	3893

Kriminalitetna števila polnoletnih obsojencev v SFRJ po posameznih kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost od 1953 do 1965. leta na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	Zloraba uradnega položaja čl. 314 ¹⁸	Nevestno delo v službi čl. 317	Poneverba čl. 322	Druga kazniva dejanja zoper uradno dolžnost	Vsa kazniva dejanja zoper uradno dolžnost
1953	6	18	26	13	63
1954	4	17	24	11	56
1955	6	26	31	14	77
1956	7	26	33	18	84
1957	7	19	32	14	72
1958	5	13	24	10	52
1959	5	11	24	10	50
1960	5	4	22	9	40
1961	5	2	22	10	39
1962	7	1	25	11	44
1963	8	1	25	10	44
1964	9	..	21	10	40
1965	7	..	16	7	31

10. Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojencev v SFRJ po posameznih kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost od leta 1953 do 1965

Kljub temu, da smo prišteli obsojencem za kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja še obsojence za kazniva dejanja zlorabe uradnega položaja iz koristoljubnosti (člen 314 a KZ), se njihovo število po noveli kazenskega zakonika ni bistveno povečalo in je le malo vplivalo na skupni trend kriminalitete zoper uradno dolžnost. Pač pa so zakomodajne spremembe pri kaznivem dejanju nevestnega dela v službi in pred njimi uveljavljena sodna praksa in politika pregona močno vplivale na zmanjšanje števila teh kaznivih dejanj, saj so domala čisto izginila. Število obsojencev za najpogostnejše kaznivo dejanje — poneverbo — se kljub temu, da se je z noveljo kazenskega

zakonika razširil krog potencialnih storilcev, ni povečalo, temveč kaže tendenco po zmanjševanju z relativno močnimi nihanji, ki so posledica težavnosti odkrivanja. Saj je splošno znano, kako slabotni sta revizijska služba in socialna kontrola v delovnih organizacijah, pa tudi postopek pri teh kaznivih dejanjih traja ponavadi zelo dolgo (potrebna so mnenja izvedencev, ki morajo rekonstruirati finančno dokumentacijo za več let nazaj, in podobno, tako da v večletni seriji ne pride do časovne izravnave, kot je to navadno pri drugih kaznivih dejanjih). Tudi pri »drugih« kaznivih dejanjih iz tega poglavja je po noveli kriminaliteta nazadovala, čeprav sta bila sprejeta dva nova člena (goljufija v službi in izdaja podatkov, s katerimi se povzroča škoda družbeni

¹⁸ Po noveli kazenskega zakonika smo vključili k temu členu še novi člen 314 a.

skupnosti). Med »drugimi« kaznivimi dejanji zoper uradno dolžnost se je najbolj zmanjšalo število obsojenov zaradi ponareditive in uničevanja uradnih listin, ta dejanja pa se prav tako kot poneverbe zelo težko odkrivajo.

Čeprav so bile tendenčne po zmanjševanju kriminalitete v tem poglavju po republikah pred novelo kazenskega zakonika in po njej podobne, pa je bila intenziteta zmanjševanja zelo različna. Zato se je zaporedje republik med obdobjema, upoštevajoč poprečno kriminalitetno, bistveno spremenilo, kot nam kaže preglednica:

Tabela 17. Poprečna kriminaliteta za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost na 100 000 polnoletnih prebivalcev

	1953—1959	1960—1965
Srbija	72	41
Bosna in Hercegovina	66	39
Slovenija	61	44
Makedonija	59	40
Hrvatska	58	39
Črna gora	41	26

Najmanj se je zmanjšala kriminaliteta zoper uradno dolžnost v obdobju po noveli kazenskega zakonika v Sloveniji in se je zato povzpela s tretjega na prvo mesto med republikami. Najbolj pa se je zmanjšala ta kriminaliteta v Bosni in Hercegovini in ta republika se je pomaknila z drugega na četrto mesto.

Tabela 18. Število polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za vsa kazniva dejanja kazenskega zakonika od leta 1953 do 1965, po republikah

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Crna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	113 413	14 636	1914	26 619	4238	12 558	53 448
1954	120 131	17 568	1693	31 763	4311	13 207	51 598
1955	139 105	17 127	2232	37 042	5456	16 204	61 044
1956	134 289	16 802	2133	32 787	4356	15 921	62 290
1957	124 288	15 868	2780	32 093	6359	14 007	53 181
1958	111 759	15 724	2403	28 026	5331	12 335	47 940
1959	122 197	15 985	2330	28 973	7131	12 126	55 652
1960	107 940	14 739	1915	26 289	6533	10 595	47 869
1961	119 496	16 142	1752	29 988	6206	9 969	55 439
1962	121 259	15 577	2027	31 172	6344	10 406	55 733
1963	118 626	16 001	1908	29 381	5676	10 856	54 804
1964	113 803	15 022	1860	29 204	5932	9 182	52 603
1965	113 877	16 215	1805	30 077	7100	9 546	49 134

13. Kazniva dejanja iz drugih poglavij kazenskega zakonika

Sem so uvrščene številčno malo pomembne skupine obsojencev, ki so storili kazniva dejanja zoper delovno razmerje, zoper človeško zdravje in zoper oborožene sile. Delež obsojencev za kazniva dejanja iz vseh naštetih poglavij skupaj znaša v zveznem poprečju komaj 0,56 % skupne kriminalitete in zato opuščamo tabelarni in grafični prikaz.

Z novoletom kazenskega zakonika so bili v poglavju kaznivih dejanj zoper oborožene sile sprejeti trije novi členi, in sicer: 327 a — odklonitev orožja, 347 a — tatvina vojaške opreme, in 360 a — posebno hudi primeri kaznivih dejanj zoper oborožene sile; odpravljen pa je bil člen 351 — odklonitev orožja v vojni, kar je urejeno z novim, 327 a členom.

Število obsojencev za kazniva dejanja iz vseh treh poglavij raho narašča v Srbiji, Hrvatski in Makedoniji od 1959. leta naprej, v drugih treh republikah pa hkrati upada.

14. Skupna kriminaliteta polnoletnih oseb v SFRJ

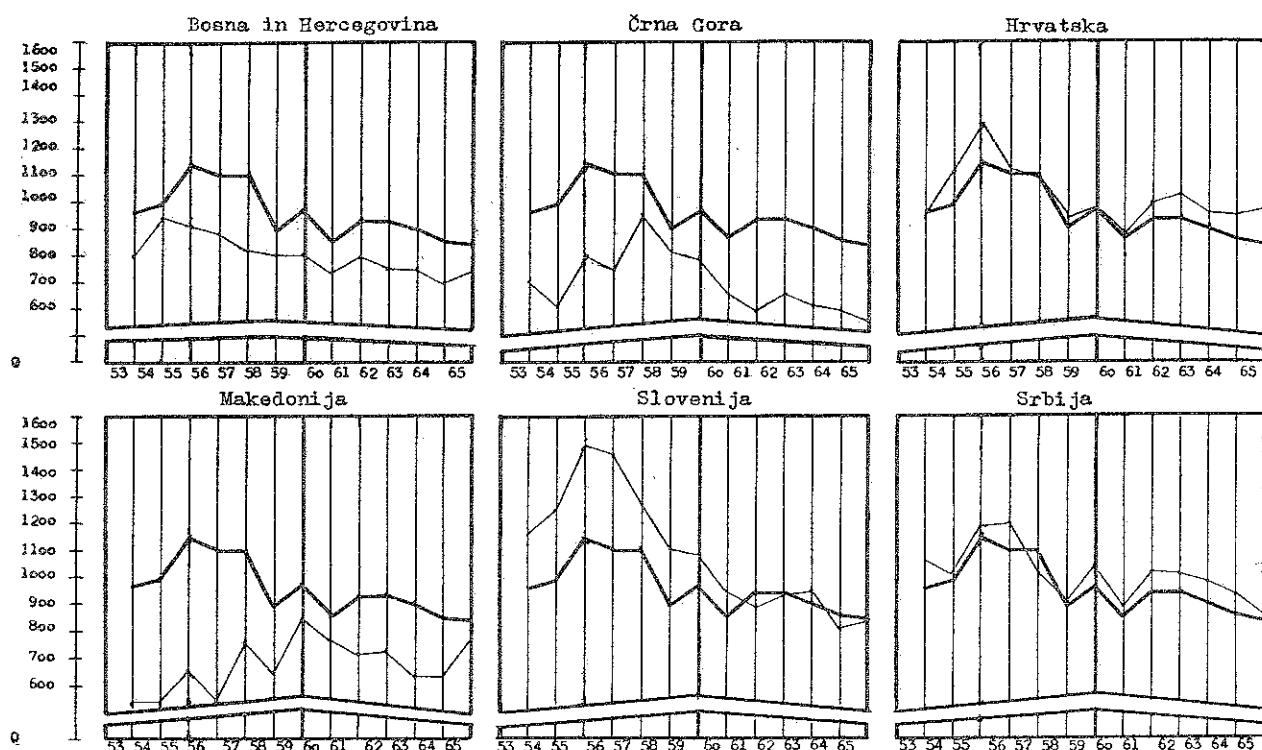
Z razčlenitvijo kriminalitete polnoletnih oseb po poglavjih kazenskega zakonika in znotraj teh še po posameznih kaznivih dejanjih smo ugotovili nekaj dejavnikov, ki so vplivali na gibanje kriminalitete v zvezi in po republikah. Prikazujemo še vpliv vseh naštetih sprememb na skupno kriminalitetno polnoletnih oseb kakor tudi razčlenitev po republikah.

Kriminalitetna števila polnolétnih obsojencev v SFRJ za vsa kazniva dejanja kazenskega zakonika od 1953 do 1965, na 100 000 polnoletnih prebivalcev

Leto	SFRJ	Bosna in Hercegovina	Črna gora	Hrvatska	Makedonija	Slovenija	Srbija
1953	1046	927	783	1002	566	1244	1162
1954	1090	1082	680	1180	565	1289	1102
1955	1242	1029	881	1360	717	1560	1283
1956	1183	992	828	1190	575	1513	1291
1957	1083	911	1053	1157	839	1329	1088
1958	961	885	895	1001	692	1160	968
1959	1038	883	852	1027	912	1131	1111
1960	910	804	700	926	830	980	947
1961	998	868	630	1049	769	917	1092
1962	1003	825	719	1082	772	946	1090
1963	972	834	670	1013	679	980	1062
1964	924	771	647	1001	698	825	1013
1965	911	813	618	1017	819	848	935

Kako so se gibala kriminalitetna števila za vsa kazniva dejanja po republikah, nam kaže grafikon:

11. *Grafični prikaz kriminalitetnih števil polnoletnih obsojenih oseb v SFRJ za vsa kazniva dejanja kazenskega zakonika od 1953 do 1965, po republikah*

Kot je razvidno iz grafikona, je težnja po zmanjševanju kriminalitetnih števil očitna v vseh republikah, razen v Makedoniji, kjer ugotavljamo tendenco po naraščanju. Vendar je treba ugotoviti, da je tendenca po zmanjševanju skupne kriminalitete po republikah zelo različna, in sicer tako po začetku upadanja kakor tudi po intenziteti. Nedvomno se je skupna kriminaliteta zmanjševala najbolj intenzivno v Sloveniji, ki je zavzemala do no-

vele kazenskega zakonika prvo mesto med republikami, po noveli pa je prišla na tretje mesto. Zakaj se je kriminaliteta v Sloveniji tako močno zmanjšala, je razvidno iz naslednje preglednice s primerjavo poprečnih kriminalitetnih števil po poglavjih kazenskega zakonika in za vsa kazniva dejanja skupaj; preglednica kaže takale razmerja med obema zakonodajnima obdobjima po republikah:

Tabela 19. Primerjava poprečnih kriminalitetnih števil za kazniva dejanja zoper:

Republika	življenje in telo			čast in dobro ime			narodno gospodarstvo		
	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100
BiH	363	287	109	175	167	95	99	89	90
Črna gora	167	130	78	216	177	82	165	144	87
Hrvatska	256	273	107	274	249	91	101	58	57
Makedonija	182	204	112	137	198	145	103	63	61
Slovenija	255	195	76	179	103	58	113	54	48
Srbija	259	240	93	265	356	134	107	53	50

Primerjava poprečnih kriminalitetnih števil za kazniva dejanja zoper:

Republika	premoženje			splošno varnost ljudi in premoženja			javni red in pravni promet		
	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100
BiH	206	121	59	18	41	228	69	36	52
Črna gora	133	88	66	22	37	168	80	37	46
Hrvatska	267	234	88	31	74	239	94	35	67
Makedonija	98	108	110	15	39	260	57	41	72
Slovenija	355	281	79	80	134	168	214	52	24
Srbija	231	196	85	16	38	237	88	38	43

Primerjava kriminalitetnih števil za kazniva dejanja zoper:

Republika	uradno dolžnost			drugo			Vsa kazniva dejanja skupaj		
	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100	53/59	60/65	Indeks 53/59 = 100
BiH	66	39	59	62	39	63	958	819	85
Črna gora	41	26	63	29	25	86	853	664	78
Hrvatska	58	39	67	50	53	106	1131	1015	90
Makedonija	59	40	68	44	68	154	695	761	109
Slovenija	61	44	72	61	53	87	1318	916	69
Srbija	72	40	56	108	62	74	1144	1023	89

Ugotovitve o gibanju skupne kriminalitete, ki jih povzemamo iz primerjave po poglavjih kazenskega zakonika, so po republikah takele:

— v Bosni in Hercegovini se je kriminaliteta zmanjšala pri vseh kaznivih dejanjih, razen pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo, ki so v tej republiki najpogostnejša med vsemi republikami, in pri kaznivih dejanjih zoper splošno varnost ljudi in premoženja.

— V Črni gori se je močno zmanjšala kriminaliteta pri vseh kaznivih dejanjih, razen pri kaznivih dejanjih zoper splošno varnost ljudi in premoženja; ta kriminaliteta se je zvečala v vseh republikah. V obdobju po noveli kazenskega zakonika je ta republika prišla po skupni kriminaliteti s predzadnjega na zadnje mesto med republikami.

— Hrvatska, ki je bila ob začetku časovne vrste po skupni kriminaliteti na tretjem mestu, se je ob koncu povzpela na prvo. Tudi v tej republiki se je zmanjšala kriminaliteta pri vseh kaznivih dejanjih razen pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo in zoper splošno varnost ljudi in premoženja, kjer se je povečala. Vendar je bilo zmanjševanje kriminalitete pri pogostnejših kaznivih dejanjih manj intenzivno kot v drugih republikah.

— Makedonija je edina republika, v kateri se je skupna kriminaliteta v obdobju po noveli kazenskega zakonika relativno močno povečala. To se je zgodilo zato, ker se je zvišala kriminaliteta pri pogostnejših kaznivih dejanjih, tj. pri kaznivih dejanjih zoper življenje in zoper splošno varnost ljudi in premoženja; pri drugih kaznivih dejanjih se je kriminaliteta zmanjšala.

— Slovenija, ki je bila do novele kazenskega zakonika po skupni kriminaliteti med republikami na prvem mestu, je leto dni po uveljavitvi novele prišla na tretje mesto. Ta premik je nastal zato, ker je v tej republiki upadala kriminaliteta pri pogostnejših kaznivih dejanjih mnogo bolj intenzivno kot v drugih republikah. Povečala se je le kriminaliteta pri kaznivih dejanjih zoper splošno varnost ljudi in premoženja, pa še ta relativno najmanj med vsemi republikami.

— V Srbiji se je kriminaliteta zmanjšala pri vseh kaznivih dejanjih razen pri kaznivih dejanjih zoper čast in dobro ime, ki so za to republiko tipična, in zoper splošno varnost ljudi in premoženja. Kriminaliteta pri pogostnejših kaznivih dejanjih se je zmanjševala v tej republiki manj intenzivno, tako da je bilo znižanje skupne kriminalitete med vsemi republikami najmanjše.

Zaporedje republik po ravni skupne kriminalitete se je bistveno spremenilo, in sicer zaradi različnega gibanja kriminalitete, predvsem pri pogostnejših kaznivih dejanjih, pa čeprav so bile družbeno politične, gospodarske in kazensko pravne spremembe enake v vsem jugoslovanskem prostoru. Sočasno z intenziteto kriminalitete se je spremenila tudi njena struktura, in sicer toliko, da je povzročila bistvene premike v zaporedju republik po ravni kriminalitete po posameznih poglavijih kazenskega zakonika.

15. Primerjava gibanja števila osumljениh, obtoženih in obsojenih polnoletnih oseb

V sestavku smo se doslej omejili le na sodno ugotovljeno kriminaliteto, nismo pa ugotavljalni, kako se je gibala kriminaliteta vobče. Zato bomo primerjali še gibanje skupne kriminalitete obsojenih oseb z gibanjem skupnega števila osumljениh in obtoženih polnoletnih oseb, da bi ugotovili, kako so odsevale doslej navedene spremembe v vseh treh kazensko procesno pravno različnih populacijah.

Na voljo imamo podatke o osumljениh in obtoženih polnoletnih osebah, ki so jih obravnavala javna tožilstva, in sicer za vso državo, ne pa tudi po republikah.¹⁴ Za grobo oceno gibanja skupne kriminalitete navedenih treh populacij bo zadoščalo tudi zvezno poprečje, ker domnevamo, da izjemo velikih razločkov v politiki pregona med republikami ni. Da bi dobili primerljive vrednosti, smo iz populacije vseh polnoletnih obsojenih oseb izločili tiste, ki so bile obsojene zaradi kaznivih dejanj, kakršna se preganjajo na zasebno tožbo (to so predvsem premoženski delikti med sorodniki, zapeljevanje, kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, storjena proti zasebnikom, in po letu 1959 še lahke telesne poškodbe po 1. odstavku 42. člena KZ).

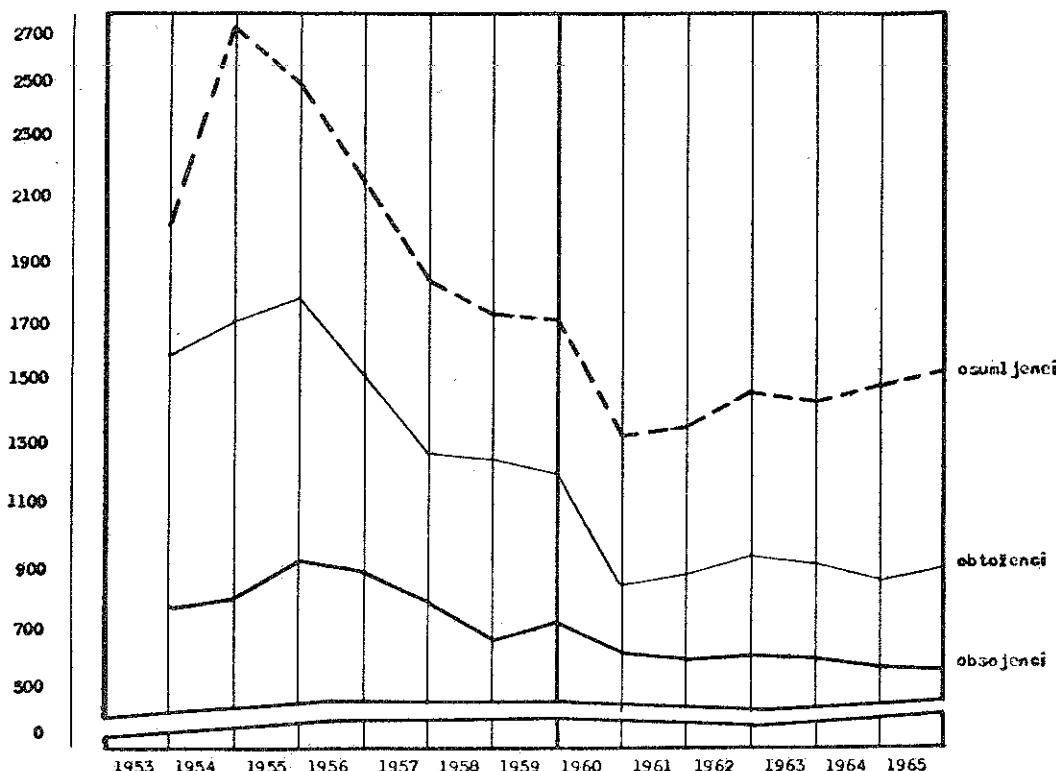
Rezultati primerjave tako formiranih populacij so takile:

Tabela 20. *Primerjava gibanja kriminalitete osumljениh, obtoženih in obsojenih polnoletnih oseb v SFRJ za kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti ali na predlog, od 1953 do 1965*

Leto	A b s o l u t n o			Kriminalitetna števila na 100 000 polnoletnih prebivalcev		
	vsi osumljenci	vsi obtoženci	vsi obsojeni	vsi osumljenci	vsi obtoženci	vsi obsojeni
1953	246 093	194 068	93 313	2017	1590	764
1954	328 775	210 222	98 239	2658	1699	794
1955	309 588	222 367	114 507	2474	1777	915
1956	271 290	192 739	111 776	2147	1526	885
1957	234 045	161 302	99 239	1840	1268	780
1958	220 559	160 652	85 033	1722	1254	664
1959	218 763	154 519	91 631	1698	1199	711
1960	171 732	108 026	78 970	1325	834	610
1961	176 663	113 605	76 869	1350	860	587
1962	194 639	123 674	80 244	1466	932	604
1963	194 103	122 324	80 188	1438	906	594
1964	190 570	117 648	77 260	1387	856	562
1965	214 049	124 554	77 777	1530	890	556

¹⁴ Vir podatkov: letna poročila zveznega javnega tožilstva za leta 1953—1965, tabelarni del.

12. Grafični prikaz primerjave gibanja kriminalitete osumljenih, obtoženih in obsojenih polnoletnih oseb v SFRJ za vsa kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti ali na predlog, od 1953. do 1965. leta

Krivulje vseh treh populacij se gibljejo v prikazani časovni vrsti približno vzporedno, kar pomeni, da so odsevale družbeno politične, gospodarske, kazensko-pravne in druge spremembe približno enako na vseh treh nivojih, oziroma da se kriminaliteta vobče ni gibala bistveno drugače kot sodno ugotovljena kriminaliteta. Razpon med krivuljama obtoženih in obsojenih oseb v grafikonu je pred uveljavitvijo novele kazenskega zakonika precej večji kot v obdobju po njej. Ta pozitivni premik v delu javnih tožilstev je treba pripisati dejству, »da so po sprejetju novele kazenskega zakonika temeljiteje in kvalitetnejše ocenjevala kazenske prijave, jih preverjala in dosledno izvajala sprejetoto načelo, da ni treba preganjati državljanov za lažja kazniva dejanja; temveč jih raje predlagati v postopek disciplinskih in administrativno kazenskih organom kakor tudi poravnalnim svetom«.¹⁵ To pa pomeni, da so javna tožilstva v drugem obdobju bolj uporabljala določila člena 4/2 kazenskega zakonika in kritičneje presojala kazenske prijave. Posledica tega pa je bila, da se je zmanjšalo število zavrnih in oprostilnih sodb. Tudi razpon med osum-

ljenimi in obtoženimi osebami kaže na to, da so javna tožilstva v obdobju po uveljavitvi novele kazenskega zakonika zavrgla precej več kazenskih prijav kakor pa v prejšnjih letih.

Skllepne ugotovitve

Zaradi družbeno političnih, ekonomskih in kazensko pravnih sprememb kakor tudi zaradi sprememb v odnosu ljudi do posameznih vrst kriminala se je kriminaliteta v trinajstletnem obdobju pri nas močno spremenila, tako po pogostnosti kakor tudi po strukturi. Spremembe so bile po socialističnih republikah različne, čeprav so nastajale hkrati v vsem jugoslovanskem prostoru. Razlike so odsev različnega zgodovinskega, etničnega, gospodarskega in kulturnega razvoja po republikah, razvoja, ki pogojuje različno intenziteto nekaterih kaznivih dejanj ne glede na spremenjeno politiko pregonja.

Ugotovitve, povzete po poglavjih kazenskega zakonika, so:

— Število obsojenih za kazniva dejanja zoper ljudstvo in državo se je tako zmanjšalo, da obsegata leta 1965 komaj 0,1 % skupne kriminalitete.

— Po sprejetju novele kazenskega zakonika leta 1960 se je zmanjšalo število obso-

¹⁵ Povzeto iz letnih poročil zveznega javnega tožilstva o delu javnih tožilstev v pripravljalnem postopku.

jenih za kazniva dejanja zoper življenje in telo le pri lahkih telesnih poškodbah, ki niso bile storjene z orožjem ali nevarnim orodjem, medtem ko se je število obsojenih za hujša kazniva dejanja povečalo v vseh republikah razen v Sloveniji. Na zmanjšanje števila obsojenih zaradi lahne telesne poškodbe je vplivala širša uporaba člena 4/2 kazenskega zakonika (neznatna družbena nevarnost oziroma dejanje brez posledic ali z neznatnimi posledicami), nadalje sprememba v načinu pregona (pred novelo se je to dejanje preganjalo na predlog, po noveli pa na zasebno tožbo), in naposled je vplivala uvedba laične, izvensodne institucije, tj. poravnalnih svetov, pred katerimi so se storilci in oškodovanci prostovoljno poravnavali.

— Zaradi samovoljnega razreševanja lastninsko pravnih razmerij in zaradi neugodnih stanovanjskih razmer se je povečalo število obsojenih za kazniva dejanja zoper svobodo in pravice državljanov. Ugotovljeno je namreč zvišanje števila kaznivih dejanj ogrožanja varnosti in kršitev nedotakljivosti stanovanja. Prva so zlasti pogostna na deželi, druga pa v mestih in industrijskih središčih, kjer je stanovanjska stiska še vedno pereča.

— Število obsojenih za kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, ki obsegajo v strukturi skupne kriminalitete v zveznem poprečju četrtnino vseh obsojenih, se je gibalo po republikah z različno pogostnostjo. V tem poglavju kazenskega zakonika sicer ni bilo kazensko pravnih sprememb, ki bi vplivale na število obsojenih. Vendar je začelo leta 1960, ko so začeli delovati poravnalni sveti, število obsojenih v vseh republikah upadati ali pa je stagniralo. Sodišča so namreč začela odstopati manj pomembne zadeve zaradi razščitateljivosti in obrekovanj v poravnavo poravnalnim svetom, pa tudi sami občani so začeli tovrstne spore reševati pred poravnalnimi sveti, ker je tu postopek zastonj, medtem ko je treba na sodišču plačati sodne takse. Seveda so poravnalni sveti le eden izmed dejavnikov, ki so vplivali na zmanjševanje števila obsojencev za ta kazniva dejanja.

— Delež obsojenih oseb za kazniva dejanja zoper dostojanstvo in moralo obsega v zveznem poprečju komaj 0,73 % skupne kriminalitete. Med temi kaznivimi dejanji so najpogostnejša posilstva in ta kazniva dejanja v vseh republikah rahlo naraščajo.

— Relativno močno se je povečalo število obsojencev za kazniva dejanja zoper zakon in družino. Dve tretjini obsojencev pride na kazniva dejanja neplačevanja preživnine, kjer se je število obsojenih tudi najbolj povečalo. Ta pojav kaže na zaostrovjanje premoženjskih razmerij; naraščanje števila obsojenih je ugo-

tovljeno v vseh republikah, razen v Bosni in Hercegovini.

— Število obsojenih oseb za kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo se je do novele kazenskega zakonika močno zmanjšalo, predvsem zaradi znižanja števila obsojenih za kazniva dejanja nedovoljene trgovine. Na zmanjšanje je posebno vplivalo: sprememba ekonomsko politike, zboljšanje življenjskih razmer, stabilizacija gospodarstva, urejenost tržišča in z njim povezana sorazmerna stabilizacija cen, odprava vrste predpisov s področja prometa z življenjskimi potrebščinami, kakor tudi sprememba politike pregona kaznivih dejanj na tem področju. Močno zmanjšanje teh kaznivih dejanj je ugotovljeno v vseh republikah razen v Črni gori, kjer so relativno zelo pogostna kazniva dejanja uničevanja gozdov. V tem poglavju je bilo z novelo kazenskega zakonika odpravljenih 12 členov, na novo pa je bilo sprejetih 11. Po letu 1960 kriminaliteta te vrste zopet rahlo narašča v vseh republikah razen v Sloveniji.

— Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje sodijo med najpogostnejša in obsegajo v zveznem poprečju 21 % skupne kriminalitete. Intenziteta te kriminalitete je med republikami zelo različna. Število obsojenih oseb za lažja kazniva dejanja, kot so majhna tatvina oziroma zatajitev in goljufija, se je zmanjšalo predvsem zaradi širše uporabe določil člena 4/2 KZ, število obsojenih za kazniva dejanja velike tatvine pa zaradi spremembe v kvalifikaciji povratništva, ki je bila uveljavljena z novelo kazenskega zakonika. Kaznivih dejanj hujše vrste, kot so rop, roparski tatvina in hudi primeri ropa ali roparške tatvine, je razmeroma malo, saj obsegajo komaj 1 % kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje.

— Z razvojem cestnega prometa in hitrim povečevanjem števila motornih vozil, kateremu ni hkrati sledilo ustrezno izboljšanje cestnega omrežja in usposabljanje voznikov amaterjev ter zviševanje njihove kulture v cestnem prometu, se je zelo povečalo število obsojencev za kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja; med temi dejanji so v veliki večini kazniva dejanja ogrožanja javnega prometa. Pogostnost teh kaznivih dejanj je po republikah zelo različna, največja pa je v Sloveniji, ki je tudi daleč na prvem mestu po številu motornih vozil.

— Zaradi sprememb v politiki pregona kaznivih dejanj prepovedanega prehoda čez državno mejo kakor tudi zaradi liberalizacije pri izdajanju potnih dovoljenj za tujino se je močno zmanjšalo število obsojenih oseb za ta kazniva dejanja. Prav tako se je zmanjšalo

tudi število obsojencev za kazniva dejanja samovoljnosti, ki se po noveli kazenskega zakonika ne preganja več po uradni dolžnosti, temveč na predlog. Zato se je kriminaliteta zoper javni red in pravni promet močno zmanjšala v vseh republikah.

— Število obsojenih oseb za kazniva dejanja zoper uradno dolžnost (v zveznem poprečju obsegajo 5 % skupne kriminalitete), se je zmanjšalo pri dveh pogostnejših kaznivih dejanjih, in sicer pri poneverbi in pri nevestnem delu v službi. Pri prvem je bil z novoleti kazenskega zakonika sicer razširjen obseg potencialnih storilcev, vendar se število obsojenih ni povečalo, temveč se je nekoliko zmanjšalo. To je posledica težavnosti odkrivanja teh kaznivih dejanj, neučinkovitosti revizijske službe in socialne kontrole ter pomanjkljive usposobljenosti organov odkrivanja. Pri drugem kaznivem dejanju, pri katerem je ugotovljeno tolikšno znižanje števila obsojenih, da je ob koncu časovne vrste nepomembno, pa je vplivala na zmanjšanje sprememb v politiki pregona.

— Pri kaznivih dejanjih iz drugih poglavij kazenskega zakonika, v katerih so vsebovana kazniva dejanja zoper delovno razmerje, zoper človeško zdravje in zoper oborožene sile, ni bilo omenjene vrednih premikov. Vsa navedena kazniva dejanja skupaj obsegajo v zveznem merilu le 0,5 % skupne kriminalitete in med republikami glede pogostnosti ni pomembnih razlik.

Skupna kriminaliteta polnoletnih obsojenih oseb se je zmanjšala zaradi naštetih in drugih vzrokov v večjem ali manjšem obsegu v vseh republikah, razen v Makedoniji, kjer se je sorazmerno precej povečala. Ker se je kriminaliteta najbolj zmanjšala v Sloveniji, ki je bila do novele kazenskega zakonika na prvem mestu med republikami, je ta republika zadnjih pet let prikazane časovne vrste po kriminaliteti na tretjem mestu, prehiteli pa sta jo Hrvatska in Srbija. Tudi struktura kaznivih dejanj se je močno spremenila, vendar ostanejo kazniva dejanja zoper življenje in telo, zoper premoženje in zoper čast in dobro ime v vsej državi še vedno najpogostnejša kazniva dejanja.

Dynamics of Crime and its Structure in Yugoslavia from 1953 to 1965 — Court Data

by Boris Uderman, Graduate at Law, Statistician-analyst, Institute of Criminology, University of Ljubljana

The article gives an analysis of the extent, dynamics, and changes in the structure of crime in Yugoslavia. It refers to adult offenders and gives data for those who have been prosecuted in the courts from 1953 to 1965.

Court data which have been analyzed for the particular republics of Yugoslavia served as a basis for the statistical analysis. All persons above 18 years of age sentenced by courts to any kind of imprisonment or fine have been taken into account. Figures for convicted persons are presented according to the chapters of the criminal code as well as to the offence they have committed.

Numerical tables and figures are given in cases where the numbers were large enough to calculate crime rates per 100 000 adult inhabitants. In other cases, the data are given in percentages.

At the end of the article, the author gives data on the dynamics of crime from a comparison of the different phases in the criminal procedure. The comparison refers to police data, to the data of the public prosecutor and to the court data.

During this 13-year period, crime in Yugoslavia has changed as to structure and as to rate. Among the reasons for this change, one should note the changes in the socio-political sphere, the economical sphere, changes in the penal code, and changes in the attitudes of people towards several kinds of offences. These changes differ from one republic to another, but they can be noticed in the country as a whole too.

Findings relating to the chapters of the penal code are as follows:

1. The number of person convicted for offences against the state and people has diminished to 0,1 % of all convicted persons. This fall is due to the fact that the political and social order have become stabilized. Besides, the law on amnesty (1962) exercised a strong influence on this. The law cleared all persons who had committed war offences during the war on the territory of Yugoslavia except those who were organizers, initiators or commanders.

2. After the amendment of the penal code in 1960, the number of persons convicted for offences against life and body (offences of vio-

lence) increased and, at the end of the period, comprised 24 % of all convicted. In this chapter, only the offence of light bodily injuries decreased.

3. The number of persons convicted for offences against civil liberties and rights had increased to 2 % by the end of the period analysed. Among these offences the most frequent were »infringing the inviolability of a dwelling« and »imperilling security«. The first offence is rather frequent in towns and industrial centres where there is shortage of housing, and the second is typical of the country.

4. The offenders convicted for offences against honour and reputation represent 25 % of all convicted persons in Yugoslavia. The frequency of these offences differs from one republic to another. In this chapter of the penal code there were no changes, but after 1960 the number of offenders convicted decreased because of the fact that reconciliation councils were set up at this time and they dealt with minor offences of this kind.

5. Offenders convicted for offences against the dignity of the person and morality comprise only 0,7 % of all convicted persons. The most frequent offence in this chapter is rape which is increasing in all republics.

6. 1,8 % of all convicted persons consists of offenders convicted for offences against marriage and the family. Two thirds of the offenders in this group are sentenced for the offence of non-support, which shows also the largest increase.

7. The number of offenders against the national economy decreased from 14,1 % in 1953 to 6,4 % in 1965. This decrease is mostly due to the decrease in one particular offence — illicit commerce. The reasons for such a decrease were, among others, changes in economics, higher living standards, stabilization of national economy, and changes in criminal policy.

8. Offences against private and social property are among the most frequent offences; 21 %

of all offenders were convicted for offences against property. The frequency of these offences The number of persons convicted for petty thefts and similar offences decreased because of the changes in criminal policy: public prosecutors did not prosecute in such petty cases. On the other hand, the amendment of the penal code changed some of the characteristics of the aggravated theft which also caused a decrease in this offence. Offences like robbery, aggravated robbery and some other very serious offences were rare — they constituted only 1 % of all the offences against property.

9. Development of road traffic and the increase in motor vehicles caused a considerable increase in offences against the public safety of persons and property. (1,5 % of persons convicted in 1953, 6,9 % in 1965). The most frequent offence of this chapter is endangering by public transport (traffic accidents).

10. The number of persons convicted for the offence of illicit border crossing has considerably decreased. This offence was considerably changed by the amendment of the Criminal Code in 1960. Besides, the procedure for getting a passport was liberalized. The decrease in this offence affected the whole chapter of offences against public order and legal transaction (7,8 % in 1953, 2 % in 1965).

12. The number of persons convicted for offences against official duty, which constitute 5 % of all convicted persons, decreased during the period observed in the two most important offences — embezzlement and abuse of office.

13. Persons convicted for all other offences (against labour relations, against public health, against the armed forces) constitute only 0,5 % of all offenders. During the period observed, there were hardly any differences noted in these offences.

The number of convicted persons as a whole decreased during the period observed in all the republics of Yugoslavia except in Macedonia.